

**«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлерінің
жылдық жалпы жиналысының
№1/2017 хаттамасынан үзінді**

Толық атауы	«ҚазТрансОйл» акционерлік қоғамы
Атқарушы органның орналасқан жері	010000, Қазақстан Республикасы, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй, «Б» бөлігі
Акционерлердің жалпы жиналысы өткізілген орын	Қазақстан Республикасы, 010000, Астана қ., «Есіл» ауданы, Қабанбай батыр даңғылы, 19-үй, «Б» бөлігі, 3-қабат, мәжіліс залы
Өткізілген күні	2017 жылғы 25 мамыр
Акционерлерді тіркеуді бастау	10 сағат 00 минут
Акционерлерді тіркеуді аяқтау	13 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының басталуы	15 сағат 00 минут
Акционерлер жалпы жиналысының аяқталуы	15 сағат 55 минут

«ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – Қоғам) Акционерлерінің жылдық жалпы жиналысына ұсынылған дауыс беруші акцияларының саны – 346 356 795 (үш жүз қырық алты миллион үш жүз елу аты мың жеті жүз тоқсан бес) дана, бұл Қоғамның дауыс беруші акциялары жалпы санының 90,22%-ын құрайды.

Акционерлердің жылдық жалпы жиналысын (бұдан әрі – Жиналыс) өткізуге және күн тәртібі мәселелері бойынша дауыс беруге көпшілік құрам бар.

Жиналыс төрағасы – Шманов Нұртас Нұрибекұлы

Жиналыс хатшысы – Шманов Айрат Махамбетұлы

1. «ҚазТрансОйл» АҚ-тың 2016 жылға жылдық қаржылық есептілігін және шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігін бекіту туралы

Дауыс беру тәртібі «бір акционер – бір дауыс»

Дауыс беру нәтижесі:

«Жақтау» – 346 356 795 дауыс

«Қарсы» – дауыс жоқ

«Қалыс қалу» – дауыс жоқ

Қабылданған **ШЕШІМ:**

Бекітілсін:

Қоғамның 2016 жылға жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге

Көрсеткіштер атауы	2016 жыл	2015 жыл
Түсім	191 869 628	193 617 592
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(118 701 922)	(109 130 474)
Жалпы пайда	73 167 706	84 487 118
Әкімшілік шығыстар	(11 075 450)	(10 031 684)
Өзге кірістер	2 883 115	1 242 068
Өзге шығыстар	(9 322 063)	(2 595 671)
Операциялық пайда жиыны	55 653 308	73 101 831
Өзге де операциялық емес шығыстар/кірістер	(1 438 984)	24 930 255
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	7 603 565	5 716 616
Қаржыландыру бойынша түскен шығыстар	(2 448 901)	(2 171 000)
Салық салғанға дейінгі пайда	59 368 988	101 577 702
Табыс салығы бойынша шығыстар	(12 525 227)	(21 934 973)
Бір жылғы пайда	46 843 761	79 642 729
<i>Акцияға арналған пайда (теңгемен)</i>	<i>122</i>	<i>207</i>
Активтердің жиыны	691 872 944	570 861 412
Міндеттемелердің жиыны	141 300 479	127 490 985
Барлық капитал	550 572 465	443 370 427
<i>Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)</i>	<i>1 428</i>	<i>1 149</i>

Қоғамның 2016 жылға шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілігі мынадай негізгі көрсеткіштермен:

мың теңге

Көрсеткіш атауы	2016 жыл	2015 жыл
Түсім	207 107 815	213 161 762
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	(129 861 783)	(124 063 989)
Жалпы пайда	77 246 032	89 097 773
Әкімшілік шығыстар	(15 653 399)	(12 092 220)
Өзге кірістер	3 939 775	1 659 141
Өзге шығыстар	(15 080 724)	(3 064 851)
Операциялық пайда жиыны	50 451 684	75 599 843
Өзге де операциялық емес шығыстар/кірістер	(1 611 563)	25 544 225
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	6 190 905	3 026 897
Қаржыландыру бойынша түскен шығыстар	(2 459 837)	(2 177 430)

Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	2 336 465	(34 674 141)
Салық салғанға дейінгі пайда	54 907 654	67 319 394
Табыс салығы бойынша шығыстар	(10 379 736)	(22 606 458)
Бір жылғы пайда	44 527 918	44 712 936
<i>Акцияға арналған пайда (теңгемен)</i>	<i>116</i>	<i>116</i>
Активтердің жиыны	744 975 997	619 262 524
Міндеттемелердің жиыны	157 000 715	146 331 014
Барлық капитал	587 975 282	472 931 510
<i>Бір акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)</i>	<i>1 512</i>	<i>1 210</i>

Жиналыс хатшысы

Шманов

А. Шманов

«ҚазТрансОйл» АҚ Акционерлері жалпы жиналысының шешімімен
БЕКІТІЛДІ
(2017 жылғы «25» мамыр отырыстың № 1401 хаттамасы)

«ҚазТрансОйл» АҚ

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығына сәйкес)

*2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазТрансОйл» АҚ-ның акционерлеріне

Біз 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі мәтін бойынша «Топ») қоса беріліп отырған қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандарына аудит жүргіздік, әрі оған 1, 2, 3, 4 нысандар мен түсіндірме жазбасы (бұдан әрі мәтін бойынша «шоғырландырылған есептілік нысандары») кіреді. «ҚазТрансОйл» АҚ басшылығы қаржылық есептіліктің бұл шоғырландырылған нысандарын Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірледі.

Шоғырландырылған есептілік нысандарына қатысты басшылықтың жауапкершілігі

Топ басшылығы бұл шоғырландырылған есептілік нысандарының Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №143 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленуі үшін, сондай-ақ басшылықтың пікірінше шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауды қамтамасыз ету үшін қажетті ішкі бақылау процедуралары үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жауапкершілігі

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы шоғырландырылған есептілік нысандары туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Қазақстан Республикасында жарияланған Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті шоғырландырылған есептілік нысандарында маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

Аудит шоғырландырылған есептілік нысандарында берілген сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдер алуға бағытталған процедуралардың орындалуын қамтиды. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан шоғырландырылған есептілік нысандарының едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор шоғырландырылған есептілік нысандарын дайындауға қатысты ішкі бақылау аспектілерін компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ Аудит таңдалған есеп саясатының орындылығы мен басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін бағалауды және жалпы шоғырландырылған есептілік нысандарының берілуін бағалауды қамтиды.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

Пікір

Біздің ойымызша, 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «ҚазТрансОйл» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған есептілік нысандары барлық елеулі аспектілерде Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №143 бұйрығының талаптарына сәйкес әзірленді.

Әзірлеу қағидаттары және пайдалануын шектеу

Біздің пікірімізді өзгертпестен, біз қоса беріліп отырған шоғырландырылған есептілік нысандарын Топ Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2015 жылғы 27 ақпандағы № 143 бұйрығының талаптарын орындау мақсатында әзірленгенін ерекше атап отырмыз. Тиісінше, бұл шоғырландырылған есептілік нысандары өзге мақсаттар үшін жарамсыз болуы мүмкін.

Басқа мәліметтер

Топ сол бойынша Топ акционерлері үшін біз 2017 жылғы 27 ақпандағы тәуелсіз аудитордың жеке аудиторлық есебін шығарған Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жеке жинағын шығарды.

Ernst & Young LLP

Гульмира

Гульмира Тұрмағамбетова
Аудитор / «Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Аудитордың 1998 жылғы 21 ақпандағы
№ 0000374 біліктілік куәлігі

Қазақстан Республикасында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия: сериясы МФЮ-2, № 00000003,
Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігімен
2005 жылғы 15 шілдеде берілген

050060, Қазақстан, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7

2017 жылғы 27 ақпан

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған жылдық қаржылық есептілік

Бухгалтерлік баланс.....	1-2
Пайдалар мен залалдар туралы есеп	3-4
Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс).....	5-7
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	8-11
Түсіндірме жазба.....	12-67

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 2-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Қайта ұйымдастыру туралы мәлімет: жоқ

Ұйым қызметінің түрі: магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау және су беру

Ұйымдастыру-құқықтық нысан: Акционерлік қоғам

Есептілік нысаны: шоғырландырылған/шоғырландырылмаған

Меншік нысаны: Жеке меншік

Қызметкерлердің жылдық орташа саны: 9.330 адам

Кәсіпкерлік субъектісі: ірі

Ұйымның заңды мекенжайы: Астана қ., Қабанбай батыр даңғылы, 19.

Бухгалтерлік баланс

31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Активтер	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
I. Қысқа мерзімді активтер			
Ақша қаражаты және оның баламалары	010	69.294.429	50.420.288
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	011	—	—
Туынды қаржы құралдары	012	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	013	—	—
Өтегенге дейін ұсталатын қаржы активтері	014	—	—
Өзге де қысқа мерзімді қаржы активтері	015	15.675.618	31.181.916
Қысқа мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	016	6.476.952	4.224.126
Ағымдағы табыс салығы	017	4.488.440	2.376
Қорлар	018	4.399.035	3.599.697
Өзге де қысқа мерзімді активтер	019	12.548.889	17.763.595
Қысқа мерзімді активтердің жиыны (010 жолдан 019 жолды қоса алғанда сомасы)	100	112.883.363	107.191.998
Сатуға арналған активтер (немесе істен шыққан топтар)	101	—	—
II. Ұзақ мерзімді активтер			
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтері	110	—	—
Туынды қаржы құралдары	111	—	—
Пайда мен залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтері	112	—	—
Өтеуге дейін ұсталатын қаржы активтері	113	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	114	4.182.770	4.487.436
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де дебиторлық берешек	115	71.991	—
Үлестік қатысу әдісімен есепке алынатын инвестициялар	116	15.728.257	13.918.006
Инвестициялық мүлік	117	—	—
Негізгі қаражат	118	604.155.347	478.504.930
Биологиялық активтер	119	—	—
Барлау және бағалау активтері	120	—	—
Материалдық емес активтер	121	6.260.601	7.399.731
Кейіпке қалдырылған салықтық активтер	122	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	123	1.693.668	7.760.423
Ұзақ мерзімді активтердің жиыны (110 жолдан 123 жолды қоса алғанда сомасы)	200	632.092.634	512.070.526
Баланс (100 жол + 101 жол + 200 жол)		744.975.997	619.262.524

Бухгалтерлік баланс (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Міндеттеме және капитал	Жол коды	Есепті кезеңнің аяғында	Есепті кезеңнің басында
III. Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	210	–	–
Туынды қаржы құралдары	211	–	–
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	212	–	–
Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	213	15.384.798	16.654.897
Қысқа мерзімді резервтер	214	751.521	498.215
Табыс салығы бойынша ағымдағы салық міндеттемелері	215	1.246.171	2.112.015
Қызметкерлерге сыйақылар	216	9.506.279	6.172.019
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер	217	34.507.420	35.031.076
Қысқа мерзімді міндеттемелердің жиыны (210 жолдан 217 жолды қоса алғанда сомасы)	300	61.396.189	60.468.222
Сатуға арналған істен шыққан топтардың міндеттемелері	301	–	–
IV. Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	310	–	–
Туынды қаржы құралдары	311	–	–
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	312	–	–
Ұзақ мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек	313	–	–
Ұзақ мерзімді резервтер	314	27.016.685	37.098.387
Кейінге қалдырылған салықтық міндеттемелер	315	60.856.513	40.682.643
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	316	7.731.328	8.081.762
Ұзақ мерзімді міндеттемелердің жиыны (310 жолдан 316 жолды қоса алғанда сомасы)	400	95.604.526	85.862.792
V. Капитал			
Жарғылық (акционерлік) капитал	410	61.937.567	61.937.567
Эмиссиялық кіріс	411	–	–
Сатып алынған меншікті үлес құралдары	412	(9.549)	–
Резервтер	413	262.569.380	157.960.518
Белінбеген пайда (етелмеген залал)	414	263.477.884	253.033.425
Бас ұйымның меншік иелеріне тиесілі капиталдың жиыны (410 жолдан 414 жолды қоса алғанда сомасы)	420	587.975.282	472.931.510
Бақыламайтын меншік иелерінің үлесі	421	–	–
Барлығы капитал (420 жол +/- 421 жол)	500	587.975.282	472.931.510
Баланс (300 жол + 301 жол + 400 жол + 500 жол)		744.975.997	619.262.524

Бас директор

Д.Ф. Досанов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 3-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Пайда мен залалдар туралы есеп
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Түсім	010	207.107.815	213.161.762
Сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны	011	129.861.783	124.063.989
Жалпы пайда (010 жол – 011 жол)	012	77.246.032	89.097.773
Сату бойынша шығыстар	013	–	–
Әкімшілік шығыстар	014	15.653.399	12.092.220
Өзге шығыстар	015	15.080.724	3.064.851
Өзге кірістер	016	3.939.775	1.659.141
Операциялық пайда жиыны (залал) (+/- 012 жолдан 016 жолды қоса алғанда)	020	50.451.684	75.599.843
Қаржыландыру бойынша түскен кірістер	021	6.190.905	3.026.897
Қаржыландыру бойынша шығыстар	022	2.459.837	2.177.430
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдасындағы (залалындағы) ұйымның үлесі	023	2.336.465	(34.674.141)
Өзге де операциялық емес кірістер	024	–	25.544.225
Өзге де операциялық емес шығыстар	025	1.611.563	–
Салық салғанға дейінгі пайда (залал) (+/- 020 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	100	54.907.654	67.319.394
Табыс салығы бойынша шығыстар	101	10.379.736	22.606.458
Салық салғаннан кейін жалғасатын қызметтен түсетін пайда (залал) (100 жол – 101 жол)	200	44.527.918	44.712.936
Салық салғаннан кейін тоқтатылған қызметтен түсетін пайда (залал)	201	–	–
Мыналарға қатысты бір жылғы пайда (200 жол + 201 жол)	300	44.527.918	44.712.936
негізгі ұйымның меншік иелері		44.527.918	44.712.936
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		–	–

Пайда мен залалдар туралы есеп (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

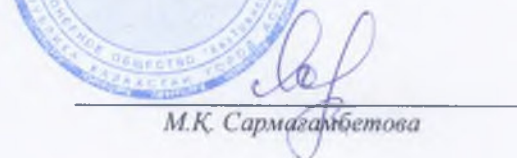
мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезеңге	Алдағы кезеңге
Өзге де жиынтық пайда (410 жолдан 420 жолды қоса алғанда сомасы)	400	121.681.938	18.647.998
оның ішінде:			
Негізгі құражатты қайта бағалау	410	147.131.847	263.908
Сату үшін қолдағы бар қаржы активтерін қайта бағалау	411	—	—
Үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдасындағы (залалындағы) үлесі	412	960.946	483.833
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	413	3.897.890	(2.503.907)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына табыс салығы мөлшерлемесін өзгерту тиімділігі	414	—	—
Ақша ағындарын хеджирлеу	415	—	—
Шетелдік ұйымдарға инвестициялар бойынша бағамдық айырма	416	(3.292.732)	19.956.164
Шетелдік операцияларға таза инвестицияларды хеджирлеу	417	—	—
Өзге де жиынтық пайданың өзге де құрауыштары	418	865.077	—
Пайда (залал) құрамында кері сыныптау кезіндегі түзету	419	—	—
Өзге де жиынтық пайда құрауыштарының салықтық тиімділігі	420	(27.881.090)	448.000
Жалпы жиынтық пайда (300 жол + 400 жол)	500	166.209.856	63.360.934
Мыналарға тиесілі жалпы жиынтық пайда:			
негізгі ұйымның меншік иелері		166.209.856	63.360.934
бақыламайтын меншік иелерінің үлесі		—	—
Акцияға арналған пайда:	600	116	116
оның ішінде:			
Акцияға арналған базалық пайда:		—	—
жалғасатын қызметтен		116	116
тоқтатылған қызметтен		—	—
Акцияға арналған ажыратылған пайда:		—	—
жалғасатын қызметтен		—	—
тоқтатылған қызметтен		—	—

Бас директор

Д.Ф. Досанов

М.Қ. Сармағамбетова

Бас бухгалтер

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 5-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс)
2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
I. Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
Салық салғанға дейінгі пайда (залал)	010	54.907.654	67.319.394
Негізгі қаражат пен материалдық емес активтердің амортизациясы мен құнсыздануы	011	55.087.113	34.559.003
Гудвилдың құнсыздануы	012		–
Сауда және өзге дебиторлық берешектің құнсыздануы	013	1.668.566	107.656
Сатуға арналған шығындарды шегере отырып, әділ құнына дейін сатуға арналған активтердің (немесе кететін топтың) құнын есептен шығару	014		–
Негізгі қаражатты шегеруден түскен залал (пайда)	015	234.934	1.383.875
Инвестициялық мүліктен түскен залал (пайда)	016	–	–
Қарызды алдын ала етеуден түскен залал (пайда)	017	–	–
Пайда мен залал туралы есеп арқылы түзетумен әділ құны бойынша көрсетілетін өзге қаржы активтерінен түскен залал (пайда)	018	–	–
Қаржыландыру бойынша шығыстар (кірістер)	019	(3.731.068)	(849.467)
Қызметкерлерге сыйақылар	020	–	–
Үлес құралдарымен сыйақылар бойынша шығыстар	021	–	–
Кейінге қалдырылған салықтар бойынша кірістер (шығыстар)	022	–	–
Іске асырылмаған оң (теріс) бағамдық айырма	023	1.338.241	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің пайдада ұйымдастыру үлесі	024	(2.336.465)	34.674.141
Жалпы жиынтық пайданың (залалдың) өзге ақшалай емес операциялық түзетулері	025	(983.672)	69.737
Жалпы жиынтық пайданы (залалды) түзету жиыны, барлығы (+/- 011 жолдан 025 жолды қоса алғанда)	030	51.277.648	69.944.945
Қордағы өзгерістер	031	(1.177.209)	(296.689)
Резервтің өзгерістері	032	(587.895)	(486.927)
Сауда және өзге де дебиторлық берешектегі өзгерістер	033	(904.491)	(1.910.122)
Сауда және өзге де кредиторлық берешектегі өзгерістер	034	454.933	(3.311.765)
Салықтар мен бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер бойынша берешектегі өзгерістер	035	2.289.468	(698.305)
Өзге де қысқа мерзімді міндеттемелердегі өзгерістер	036	1.757.428	5.539.231
Операциялық активтер мен міндеттемелердің қозғалысының жиыны, барлығы (+/- 031 жолдан 036 қоса алғанда)	040	1.832.234	(1.164.577)
Төленген сыйақылар	041	4.637.042	2.753.028
Төленген табыс салығы	042	(21.677.968)	(16.850.829)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (010 жол +/- 030 жол +/- 040 жол +/- 041 жол +/- 042 жол)	050	90.976.610	122.001.961

Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Көрсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
II. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсуі, барлығы (061 жолдан 071 жолды қоса алғанда сомасы)	060	53.153.288	73.518.220
оның ішінде:			
Негізгі құралдарды сату	061	10.137	44.138
Материалдық емес активтерді өткізу	062	–	–
Өзге де ұзақ мерзімді активтерді өткізу	063	–	–
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын өткізу	064	–	–
Басқа ұйымдардың борыштық құралдарын өткізу	065	–	–
Еншілес ұйымдарды бақылау кезінде шеккен зияндарды өтеу	066	–	–
Өзге де қаржы активтерін өткізу	067	–	–
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	068	–	–
Алынған дивидендтер	069	1.487.160	1.735.020
Алынған сыйақылар	070	–	–
Өзге түсімдер	071	51.655.991	71.739.062
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (081 жолдан 091 жолды қоса алғанда сомасы)	080	73.370.618	132.104.624
оның ішінде:			
Негізгі қаражатты сатып алу	081	38.263.193	70.523.460
Материалдық емес активтерді сатып алу	082	58.754	154.116
Басқа ұзақ мерзімді активтерді сатып алу	083	–	–
Басқа ұйымдардың (еншілестерден басқа) үлес құралдарын және бірлескен кәсіпкерліктегі үлестік қатысуларын сатып алу	084	–	–
Басқа ұйымдардың үлестік құралдарын сатып алу	085	–	–
Еншілес ұйымдарға бақылауды алу	086	–	–
Өзге қаржы активтерін алу	087	–	–
Қарыз беру	088	–	20.000.000
Фьючерстік және форвардтық келісімшарттар, опциондар мен своптар	089	–	–
Қауымдасқан және еншілес ұйымдарға инвестициялар	090	–	–
Өзге телемдер	091	35.048.671	41.427.048
3. Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының таза сомасы (060 жол – 080 жол)	100	(20.217.330)	(58.586.404)

Ақшалай қаражат қозғалысы туралы есеп (жанама әдіс) (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Керсеткіштердің атауы	Жол коды	Есепті кезең үшін	Алдағы кезең үшін
III. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының қозғалысы			
1. Ақша қаражатының түсімі, барлығы (111 жолдан 114 жолды қоса алғанда сомасы)	110	–	–
оның ішінде:			
Акциялардың және басқа қаржы құралдарының эмиссиясы	111	–	–
Қарыздар алу	112	–	–
Алынған сыйақылар	113	–	–
Өзге түсімдер	114	–	–
2. Ақша қаражатының кетуі, барлығы (121 жолдан 125 жолды қоса алғанда сомасы)	120	51.166.084	46.429.363
оның ішінде:			
Қарыздарды өтеу	121	–	–
Сыйақы төлеу	122	–	–
Дивидендтерді төлеу	123	51.156.535	46.429.363
Ұйымдардың акциялары бойынша меншік иелеріне төлемдер	124	–	–
Өзге кетулер	125	9.549	–
3. Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза сомасы (110 жол – 120 жол)	130	(51.166.084)	(46.429.363)
4. Валюта айырбастау бағамының теңгеге әсері	140	(719.055)	(8.740.626)
5. Ақша қаражатының артуы +/- азаюы (050 жол +/- 100 жол +/- 130 жол +/- 140 жол)	150	18.874.141	8.245.568
6. Есепті кезеңнің басына ақша қаражаты мен олардың баламалары	160	50.420.288	42.174.720
7. Есепті кезеңнің аяғындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары	170	69.294.329	50.420.288

Бас директор

Д.Ф. Досанов

Бас бухгалтер

М.Қ. Сармағамбетова

Қазақстан Республикасы
Қаржы министрінің
2015 жылғы 27 ақпандағы
№ 143 бұйрығына 5-қосымша

Нысан

Ұйымның атауы: «ҚазТрансОйл» АҚ

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп
2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын жыл ішінде

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Алдағы жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо	010	61.937.567	–	–	151.288.014	244.418.740	–	457.644.321
Есеп саясатындағы өзгеріс	011	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (010 жол +/- 011 жол)	100	61.937.567	–	–	151.288.014	244.418.740	–	457.644.321
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (210 жол + 220 жол)	200	–	–	–	6.672.504	56.688.430	–	63.360.934
Бір жылдағы пайда (залал)	210	–	–	–	–	44.712.936	–	44.712.936
Өзге жиынтық пайда, барлығы (221 жолмен 229 жолды қоса алғанда сомасы)	220	–	–	–	6.672.504	11.975.494	–	18.647.998
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан түсетін өсім	221	–	–	–	211.127	–	–	211.127
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалаудан амортизацияны аудару	222	–	–	–	(11.975.494)	11.975.494	–	–
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	223	–	–	–	–	–	–	–
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	224	–	–	–	483.833	–	–	483.833
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	225	–	–	–	(2.003.126)	–	–	(2.003.126)
Еншілес ұйымдардың мерзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының мелшерлемесіндегі өзгерістердің тиімділігі	226	–	–	–	–	–	–	–
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	227	–	–	–	–	–	–	–

12-67 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	228	–	–	–	19.956.164	–	–	19.956.164
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	229	–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (310 жолмен 318 жолды қоса алғанда сомасы)	300	–	–	–	–	(48.073.745)	–	(48.073.745)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	310	–	–	–	–	–	–	–
оның ішінде:		–	–	–	–	–	–	–
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		–	–	–	–	–	–	–
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерінің жарналары	311	–	–	–	–	–	–	–
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	312	–	–	–	–	–	–	–
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	313	–	–	–	–	–	–	–
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	314	–	–	–	–	–	–	–
Дивидендтерді төлеу	315	–	–	–	–	(46.429.363)	–	(46.429.363)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де белулер	316	–	–	–	–	–	–	–
Меншік иелерімен өзге де операциялар	317	–	–	–	–	(1.644.382)	–	(1.644.382)
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	318	–	–	–	–	–	–	–
Есепті жылдың 1 қаңтарына арналған сальдо (100 жол + 200 жол + 300 жол)	400	61.937.567	–	–	157.960.518	253.033.425	–	472.931.510
Есеп саясатындағы өзгеріс	401	–	–	–	–	–	–	–
Қайта есептелген сальдо (400 жол +/- 401 жол)	500	61.937.567	–	–	157.960.518	253.033.425	–	472.931.510
Жалпы жиынтық пайда, барлығы (610 жол + 620 жол)	600	–	–	–	104.608.862	61.600.994	–	166.209.856
Бір жылғы пайда (залал)	610	–	–	–	–	44.527.918	–	44.527.918

12-76 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
 31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Өзге жиынтық пайда, барлығы (621 жолмен 629 жолды қоса алғанда сомасы)	620	-	-	-	104.608.862	17.073.076	-	121.681.938
оның ішінде:								
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы өсім	621	-	-	-	120.030.335	-	-	120.030.335
Негізгі қаражатты (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалағандағы амортизацияны аудару	622	-	-	-	(17.073.076)	17.073.076	-	-
Сатуға арналған қолдағы қаржы активтерін (салық тиімділігін шегере отырып) қайта бағалау	623	-	-	-	-	-	-	-
Үлестік қатысу әдісі бойынша ескерілетін қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен қызметтің өзге де жиынтық пайдадағы (залалдағы) үлесі	624	-	-	-	960.946	-	-	960.946
Зейнетақы міндеттемелері бойынша актуарлық пайда (залал)	625	-	-	-	3.118.312	-	-	3.118.312
Еншілес компаниялардың мөрзімі кейінге қалдырылған салығына арналған табыс салығының ставкасындағы өзгерістердің тиімділігі	626	-	-	-	865.077	-	-	865.077
Ақша ағындарын (салық тиімділігін шегере отырып) хеджирлеу	627	-	-	-	-	-	-	-
Шетел ұйымдарына инвестициялар бойынша бағамдық айырма	628	-	-	-	(3.292.732)	-	-	(3.292.732)
Шетел операцияларына таза инвестицияларды хеджирлеу	629	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен операциялар, барлығы (710 жолмен 718 жолды қоса алғанда сомасы)		-	-	(9.549)	-	(51.156.535)	-	(51.166.084)
оның ішінде:								
Қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру	710	-	-	-	-	-	-	-
оның ішінде:		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлердің көрсететін қызметтерінің құны		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемалары бойынша акциялар шығару		-	-	-	-	-	-	-
қызметкерлерге акциялармен сыйақы беру схемасына қатысты салықтық пайда		-	-	-	-	-	-	-

12-76 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

Капиталдағы өзгерістер туралы есеп (жалғасы)
31 желтоқсандағы 2016 жылғы жағдай бойынша

мың теңге

Құрауыштардың атауы	Жол коды	Аналық ұйымның капиталы					Бақыла- майтын меншік иелерінің үлесі	Капитал жиыны
		Жарғылық (акционерлік) капитал	Эмиссиялық кіріс	Сатып алынған, меншік үлестік құралдар	Резервтер	Бөлінбеген пайда		
Меншік иелерінің жарналары	711	-	-	-	-	-	-	-
Жеке меншік үлес құралдарын (акцияларын) шығару	712	-	-	-	-	-	-	-
Бизнесті біріктіруге байланысты үлес құралдарын шығару	713	-	-	-	-	-	-	-
Айырбасталатын құралдардың үлестік құрамы (салық тиімділігін шығара отырып)	714	-	-	-	-	-	-	-
Дивидендтерді төлеу	715	-	-	-	-	(51.156.535)	-	(51.156.535)
Меншік иелерінің пайдасына өзге де бөлүлер	716	-	-	-	-	-	-	-
Меншік иелерімен өзге де операциялар	717	-	-	(9.549)	-	-	-	(9.549)
Бақылауды жоғалтуға әкеп соқпайтын еншілес ұйымдарда қатысу үлесіне өзгерістер	718	-	-	-	-	-	-	-
Есепті жылдың 31 желтоқсанына арналған сальдо (500 жол + 600 жол + 700 жол)	800	61.937.567	-	(9.549)	262.569.380	263.477.884	-	587.975.282

Бас директор

Бас бухгалтер

 Д.Г. Досанов

 М.К. Сармағамбетова

12-76 беттердегі түсіндірме жазба осы шоғырландырылған жылдық қаржылық есептіліктің ажыратылмайтын бөлігі болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Мұнай және Газ Көлігі» ұлттық компаниясы» ЖАҚ (бұдан әрі – «МГК») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2001 жылғы 2 мамырдағы қаулысына сәйкес құрылды. Осы қаулының негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ акцияларына меншік құқығын МГК-ға берді, осының нәтижесінде «ҚазТрансОйл» ҰМТК» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» ЖАҚ болып қайта тіркелді және қайта аталды.

2004 жылғы 31 мамырда Қазақстан заңнамасының талаптарына сай «ҚазТрансОйл» ЖАҚ «ҚазТрансОйл» АҚ (бұдан әрі – «Компания») болып қайта тіркелді.

2016 жылдың 31 желтоқсанына Компания акцияларының 10%-ы «Халықтық IPO» бағдарламасы аясында сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі. «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ» немесе «Бас компания») Компанияның ірі акционері болып табылады, оған Компанияда қатысудың бақылау үлесі (90%) тиесілі. ҚМГ акцияларының 90%-ы «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») тұлғасында Үкіметке тиесілі. ҚМГ акцияларының 10%-ы Қазақстан Республикасының Ұлттық банкіне тиесілі.

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлесі болды:

	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
«МұнайТас» СБҚК» АҚ (бұдан әрі – «МұнайТас»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	51%	51%
«Қазақстан – Қытай Құбыры» ЖШС (бұдан әрі – «ҚҚҚ»)	Қазақстан	Мұнай тасымалдау	50%	50%
«Batumi Terminals Limited» (бұдан әрі – «BTL»)	Кипр	Мұнайды және мұнай өнімдерін экспедициялау, ауыстырып құю және сақтау, Батуми қ. теңіз кемежайын және мұнай құю терминалын пайдалану	100%	100%

Компания және оның еншілес ұйымы бұдан әрі мәтін бойынша «Топ» ретінде қаралады.

Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша орналасқан. Компанияның Атырау (Батыс филиал), Павлодар (Шығыс филиал), Алматы (Ғылыми-техникалық орталық), Астана (Ұжымдық пайдалану есептеу орталығы) қалаларында орналасқан 4 филиалы және Ресей Федерациясында (Омбы және Самара қалалары) өкілдік кеңселері бар. 2016 жылы 14 наурызында қабылданған Директорлар кеңесінің шешімімен Мәскеу қаласындағы өкілдік жабылды.

Топ Қазақстан Республикасы аумағында ұзындығы 5.377 км магистральды мұнай құбырлары және ұзындығы 1.975 км суағызғылар желісі бар. Мұнымен қатар, Топ басқа аралас құбыр желілерінде мұнайды сақтауды, ауыстырып құюды және оның көлік экспедициясын жүзеге асырады. Топтың МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындары Қазақстан мұнайын Қытайға тасымалдау үшін пайдаланылатын Кеңкияқ – Атырау, Кеңкияқ – Құмкөл және Атасу – Алашаңқай құбырларына иелік етеді.

Компанияның BTL еншілес кәсіпорны шикі мұнай және мұнай өнімдерін, сұйытылған мұнай газын құю және сақтау, сондай-ақ Батуми теңіз кемежайы және Батуми мұнай терминалы арқылы Грузияға құрғақ жүктерді ауыстырып тиеу бойынша қызметтер көрсетеді. BTL «Батуми мұнай терминалы» ЖШҚ (бұдан әрі – «БМТ») және Petrotrans Limited компаниясына иелік етеді. БМТ-ға «Батуми теңіз кемежайы» ЖШҚ-ның (бұдан әрі – «БТК») 100% үлесіне айрықша басқару құқығы тиесілі.

Компания табиғи монополист болып табылады және тиісінше Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – «ТМРЖБҚК») реттеу нысаны болады. ТМРЖБҚК тариф есеп-қисабының әдіснамасын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының ішінде мұнай тасымалдау тарифтік ставкаларын бекіту үшін жауапты.

«Табиғи монополиялар және реттелетін нарықтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2015 жылғы 18 мамырда өзгерістер мен толықтырулар қолданысқа енгізілді, осыған сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзиттеу мақсатында магистральдық құбырлармен мұнай тасымалдау қызметі және Қазақстан Республикасы төңірегінен шет аймаққа экспорттау табиғи монополиялық реттеу саласынан шығарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)**

ТМРЖБKK-ның 2015 жылғы 21 тамыздағы 2015-2019 жылдарға ішкі нарыққа мұнай айдау бойынша шекті тарифтерді мынадай мөлшерде бекіту туралы бұйрығы 2015 жылғы 1 қазаннан бастап күшіне енді:

- 2015 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.225,04 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2016 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.547,46 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2017 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 3.902,13 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2018 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.292,40 теңге, ҚҚС-сыз;
- 2019 жылы – 1.000 км-ге тоннасына 4.721,72 теңге, ҚҚС-сыз.

2014 жылғы 1 сәуірден бастап қолданыстағы мұнайды Қазақстан Республикасынан сыртқа экспортқа айдау тарифі 1. 000 километрге 1 тонна үшін ҚҚС-сыз 5.817,20 теңгені құрайды.

Негізінде тарифтер іске қосылған активтерге капитал құнын қайтаруға негізделеді. Қазақстан Республикасының табиғи монополиялардың қызметін реттеу туралы заңнамасына сәйкес тарифтер қызметтерді көрсету үшін қажетті шығындардың құнынан төмен бола алмайды және табиғи монополия субъектісінің тиімді қызмет етуін қамтамасыз ететін пайда алу мүмкіндігін есепке алу керек.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті Бас директор мен Бас бухгалтер 2017 жылғы 27 ақпанда бекітті және басып шығаруға рұқсат етті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының Қаржы министірлігінің 2015 жылғы 27 ақпандағы №143 бұйрығының талаптарына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік қайта бағаланған құны бойынша есептелетін негізгі құралдарды және есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілген басқа бабтарды қоспағанда бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген, ал барлық сома басқаша көрсетілген жағдайларды қоспағанда, тұтас мыңдыққа дейін дөңгелектеп алынған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікте алдыңғы кезең үшін салыстырмалы ақпарат берілген.

3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес кәсіпорнының 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептілігін қамтиды. Бақылау Топтың инвестиция объектісіне қатысудан түсетін кірістің өзгерісіне байланысты тәуекелге ұшыраған немесе осындай кірістерді алуға құқығы, сондай-ақ инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда жүзеге асырылады.

Атап айтқанда, Топ инвестиция объектісін мына шарттар орындалған жағдайда ғана бақылайды:

- Топтың инвестиция объектісіне қатысты өкілеттігі болғанда (яғни инвестиция объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін құқығы болған).
- Топта инвестиция объектісіне қатысудан түсетін кірістің өзгерісіне байланысты немесе осындай кіріс алуға құқығынан тәуекелге ұшырағыштық болғанда.
- Топта инвестиция объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру көмегімен кіріске ықпал етуге мүмкіндігі болғанда.

Топта инвестиция объектісіне қатысты басым дауыс құқығынан кем немесе ұқсас құқық болған жағдайда, Топ осы инвестиция объектісіне қатысты өкілеттіктің болуын бағалау кезінде барлық ақылға қонымды фактілерді және жағдаяттарды ескереді:

- Инвестиция объектісінде дауыс беру құқығына ие басқа тұлғалармен келісім.
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар.
- Топқа тиесілі дауыс құқығы және ықтимал дауыс құқығы.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**3. ШОҒЫРЛАНДЫРУ НЕГІЗІ (жалғасы)**

Егер фактілер мен жағдаяттар бақылаудың үш құраушысының біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Топ инвестиция объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес компанияны шоғырландыру Топ еншілес компанияны бақылауды алған кезден басталады және Топ еншілес компанияны бақылауды жоғалтқан кезде доғарылады.

Еншіліс мекеменің жыл ішінде сатып алған немесе шығарылған активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап шоғырландырылған қаржылық есептілікке кіргізіледі және Топ еншілес мекемеге бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық табыстың әр құраушысы және бақыланбайтын қатысу үлесі, егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкелген жағдайдың өзінде Топтың бас компаниясының меншігіне жатады. Қажет болған жағдайда еншілес компаниялардың қаржы есептілігі осындай компаниялардың есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру үшін түзетіледі. Топ ішінде операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топішілік актив пен міндеттеме, капитал, кірістер, шығыстар мен ақша ағындары шоғырландыру кезінде толық алынып тасталады.

Бақылауды жоғалтпағанда еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесінің өзгерісі капиталмен операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес кәсіпорынға бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтер мен міндеттемелерді (оның ішінде гудвилді), бақыланбайтын қатысу үлестерін және капиталдың өзге де құралымдарын тануды тоқтатады және туындаған пайданы немесе залалды пайда мен залал құрамында таниды. Қалған инвестицияларды әділ құны бойынша таниды.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ**4.1 Бірлескен қызметке қатысу**

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындар нысанында бірлескен қызметке қатысу үлесі бар.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорын – бұл бірлескен қызмет туралы келісім, оған сай келісіге бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріне құқығы бар. Бірлескен бақылау – шартпен негізделген бірлескен бақылауды жүзеге асыру, бұл маңызды қызметке қатысты шешім қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асырушы тараптардың бірауызды келісімін талап ететін жағдайларда орын алады.

Бірлескен бақылауды анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын айқындау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша танылады. Инвестициялардың теңгерімдік құны бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың таза активтеріндегі сатып алу күнінен кейін туындайтын өзгерістердегі үлесті тану салдарынан артады немесе кемиді. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға қатысты гудвилл инвестициялардың теңгерімдік құнына кіреді және өтелмейді, сондай-ақ құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы есеп Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорын қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі үлесін көрсетеді. Осындай объектілердің өзге де жиынтық табысындағы өзгерістер Топтың өзге де жиынтық табысының құрамында ұсынылады. Сонымен бірге егер бірлескен кәсіпорынның меншік капиталында тікелей танылған өзгерістер орын алса, Топ осындай өзгерістердегі өз үлесін мойындайды және егер бұл меншік капиталдың өзгерістері туралы есепте қолданылатын болса, осы фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорындармен операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда мен залалдар Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға қатысу үлесі болатын дәрежеде алынып тасталады.

Топтың бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның пайдасындағы немесе залалындағы үлесі операциялық пайда шегімен тыс тікелей жиынтық табыс туралы есепте берілген. Ол бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның салық салуды есепке алғаннан кейінгі пайдасын немесе залалын көрсетеді.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың қаржылық есептілігі Топ қаржылық есептілігі сияқты есепті кезеңде жасалады. Қажет болған ретте есеп саясатын Топтың есеп саясатымен сәйкестікке келтіру мақсатында оған түзетулер енгізіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.1 Бірлескен қызметке қатысу (жалғасы)**

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға Топтың инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша залалдарды тану қажеттілігін айқындайды. Топ әр есепті күнге бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті айғақтарының болуын анықтайды. Осындай айғақтар болған жағдайда Топ құнсыздану сомасын бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өтелген құны мен оның теңгерімдік құны арасындағы айырма ретінде есептейді және осы соманы «Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардағы пайда/залалдардағы үлес» бабы бойынша жиынтық кіріс туралы есепте таниды.

Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынға елеулі әсерді жоғалтқан жағдайда, Топ әділ құны бойынша қалған инвестицияны бағалайды және таниды. Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның бірлескен бақылауды жоғалту кезіне теңгерімдік құны мен қалған инвестициялардың әділ құны және шығудан болатын түсімдер арасындағы айырма пайда немесе залал құрамында танылады.

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі теңгемен берілген. Топтың әр компаниясы өзінің қызмет ететін валютасын айқындайды және әр компанияның қаржылық есептілігіне кіргізілген баптар осы қызмет ететін валютада бағаланады. Компанияның және МұнайТас және ҚҚҚ бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың атқарымдық валютасы – теңге. ВТЛ-дың атқарымдық валютасы, БТК-ны қоспағанда, АҚШ доллары. БТК-ның атқарымдық валютасы Грузин лариі.

Операциялар мен қалдықтар

Топ компаниялары шетел валютасындағы операцияларды бастапқыда өздерінің қызмет ететін валютасында операция тану көрсеткіштерін қанағаттандыратын күнге қолданылатын валюта бағамы бойынша есептейді.

Шетел валютасында бейнеленген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданыстағы қызмет ететін валюта спот-бағамымен қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу және қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырма жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Әділ құн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыстағы бағам бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын пайда мен залал баптың әділ құны (яғни баптар бойынша бағамдық айырмалар, өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылған әділ құнның өзгерісінен болған пайдалар немесе залалдар да тиісінше өзге де жиынтық кіріс немесе пайда не залал құрамында танылады) өзгерісі нәтижесінде болған пайданы немесе залалды тану қағидаттарына сәйкес есептеледі.

Топ компаниялары

Шоғырландыру кезінде шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері есепті күнге әрекет ететін бағам бойынша теңгемен қайта есептеледі, осындай бөлімшелердің пайдасы мен залалдары орташа бағам бойынша қайта есептеледі. Осындай қайта есептеу кезінде пайда болатын бағамдық айырма өзге жиынтық кіріс құрамында танылады. Шетел бөлімшесі шыққан кезде осы шетел бөлімшесіне жататын өзге жиынтық кіріс құрамдастары пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік бөлімшені сатып алған ретте пайда болатын гудвил және активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны олардың әділ құнына дейін шетелдік бөлімшенің активтері мен міндеттемелері ретінде ескеріледі және есепті күнге қолданыстағы валюта бағамы бойынша қайта есептеледі.

Валюта айырбастау бағамдары

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа өлшенген айырбас бағамдары Қазақстан Республикасындағы ресми айырбас бағамдары ретінде пайдаланылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.2 Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)

Валюта айырбастау бағамдары (жалғасы)

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін орташа салмақталған айырбас бағамдары мынаны құрады:

Теңге	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2016 жылғы	2015 жылғы
АҚШ доллары	341.74	222.68
Ресей рублі	5.12	3.62
Евро	378.27	246.89
Грузин лари	122.24	98.38

31 желтоқсанға ҚҚБ белгілеген валюта айырбастау бағамдары мынаны құрады:

Теңге	2016 жыл	2015 жыл
АҚШ доллары	333.29	340.01
Ресей рублі	5.43	4.61
Евро	352.42	371.46
Грузин лари	126.25	142.86

4.3 Активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу

Қаржы жағдайы туралы есепте Топ активтер мен міндеттемелерді айналымды/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу негізінде көрсетеді. Актив айналымды болады, егер:

- оны іске асыру болжанса немесе ол сатуға немесе қарапайым операциялық цикл аясында тұтынуға арналса;
- ол негізінен сату мақсатына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде іске асыру болжанса;
- немесе ол өзін айырбастауға немесе есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеу болған жағдайларды қоспағанда, ақша қаражаттарын немесе олардың баламаларын білдірсе.

Барлық өзге актив айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны қалыпты операциялық цикл аясында өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда мақсатында ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі ай ішінде өтеуге жатса;
- немесе Топта есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде он екі ай ішінде міндеттемелерді өтеу мерзімін ұзарту сөзсіз құқығы болмаса.

Топ өзге барлық міндеттемені ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.4 Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарық қатысушылары арасында қалыпты тәртіпте жасалатын мәміле аясында активтерді сату үшін алынатын немесе міндеттемелерді беру үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құн бағасы активтерді сату немесе міндеттемелерді беру жөніндегі мәміле мынадай болып өтуін болжайды:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

Топ негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны жол берушілікті пайдалану арқылы бағаланады, оларды нарық қатысушылары активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдалануы мүмкін, бұл орайда нарық қатысушылары өзінің озық мүдделерінде әрекет етеді.

Қаржылық емес актив әділ құнының бағасы не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану жолымен немесе осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде нарық қатысушысының экономикалық пайдасын еселеу мүмкіндігін ескереді. Топ бағалаудың пайда болған жағдаяттарында қолайлы және әділ құнын бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл орайда бақыланатын орынды бастапқы деректерді мейлінше көп және бақыланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

Әділ құны шоғырландырылған қаржылық есептілікте бағаланатын немесе көрсетілетін барлық актив пен міндеттеме тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған сатылары аясында жіктеледі:

- 1-деңгей – бірыңғай активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленуі бойынша (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама бақыланатын болып табылатын баға үлгісі;
- 3-деңгей – сатының ең төменгі деңгейіне жататын әділ құнын бағалау үшін маңызды бастапқы деректер нарықта бақыланабайтын болып табылатын баға үлгісі.

Қаржылық есептілігінде кезеңдік негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында әр есепті кезеңнің аяғына жіктемені (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) қайтадан талдай отырып Топ оларды саты көздері деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Әр есепті күнге Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет болатын активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін Топ талдайды. Осындай талдау аясында Топ соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де ақылға қонымды құжаттармен салыстыру жолымен тексереді. Топ әр актив пен міндеттеменің әділ құнының өзгерісін өзгерістің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаты үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипатына, оларға тән сипаттама мен тәуекелдер, сондай-ақ жоағарыда көрсетілгеніндей, әділ құн көздерінің сатыларында қолданылатын деңгейлер негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар әділ құнын, талдау және оны анықтаудың әдістері туралы қосымша ақпарат *5-ескертпеде* келтіріледі.

4.5 Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда өзіндік құны бойынша есепке алынады. Кейінгі есепке алу жинақталған өтелімді (жерден, технологиялық мұнайдан және аяқталмаған құрылыстан басқа) және қайта бағалау болған жағдайда, және танылған құнсызданудан болатын залалдарды шегергендегі әділ құны бойынша жүргізіледі.

Топ артық технологиялық мұнай анықтағанда, нәтижесінде алынған объект актив анықтамасын қанағаттандыратын анықтайды, және егер солай болса, пайда болған активті негізгі құрал ретінде таниды. Бастапқы тану кезінде негізгі құрал нөлдік құн бойынша бағаланады және әрбір есепті күнге қайта бағаланады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.5 Негізгі құралдар (жалғасы)**

Топ өзінің негізгі құралдарын оларды ауыстырудың нарықтық құнына дейін қайта бағалау жүргізу үшін кезең-кезеңімен тәуелсіз сарапшыларды тартады. Негізгі құралдарды қайта бағалау есебін жүргізу саясатына сәйкес әр 3 жылда (жыл сайын қайта бағаланатын технологиялық мұнайды қоспағанда) қайта бағаланған активтің әділ құны оның теңгерімдік құнынан елеулі айырмашылығы болмағанына сенімділікті қамтамасыз ету үшін жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан құнның өсуі өзге де жиынтық кіріс құрамында көрсетіледі және меншік капиталдың құрамына кіретін активтерді, оның осы активтің құнын қайта бағалау салдарынан болған және пайда немесе залал құрамында бұрын жасалған қайта бағалау салдарынан танылған мұндай активтерді қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіретін бөлікті қоспағанда, активтерді қайта бағалау резерві қорының артуына жатады. Қайта бағалаудан болатын залал оның бұрын активті қайта бағалау резерві қорының құрамында танылған осы актив бойынша оң қайта бағалауын тікелей кемітетін бөлігін қоспағанда пайда немесе залал құрамында танылады.

Активтің қайта бағаланған теңгерімдік құны негізінде есептелген өтелім мен активтің бастапқы құны негізінде есептелген өтелім арасындағы айырмашылық активтерді қайта бағалау резервінен жыл сайын бөлінбеген пайдаға ауыстырылады. Сонымен қатар қайта бағалау күніне жинақталған өтелім және құнсыздану активтің жалпы теңгерімдік құнын бір мезгілде азайта отырып алынып тасталады және одан кейін таза сома активтің қайта бағаланған құнына дейін жете бағаланады. Актив шығарылған кезде нақты шығарылатын активке жататын қайта бағалау резерві бөлінбейтін пайдаға көшіріледі.

Негізгі құралдардың құнына капиталдандыру белгісі орындалатын жабдықтар бөліктерін ауыстыру құны және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары бойынша қарыз жөніндегі шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың маңызды құраушыларын ауыстыру қажет болған жағдайда, Топ осындай құраушыларды өздеріне сәйкес дербес пайдалы қолдану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды. Солай сияқты басты техникалық тексеріс кезіндегі шығыстардың тану критерийлері болса, жабдықтарды ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құны бойынша танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған өзге барлық шығын пайда немесе залал құрамында танылады.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген бағасы келешек шығындарға резервті тану критерийлері орындалатын болса тиісті активтің бастапқы бағасына қосылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу бойынша танылған резерв туралы толық ақпарат үшін елеулі есепке алу толғамдарын, бағалау мәндерін және жол берулерді қараңыз (5,17 ескертпелер).

Өтелім активтерді пайдалы қолданудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен мынадай түрде есептеледі:

	Жылдар
Ғимараттар мен құрылыс	5-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Құбырлар мен өзге де көлік активтері	5-30
Өзге де	2-10

Топтың Есеп саясатына сәйкес технологиялық мұнай, аяқталмаған құрылыс және жер өтелімге жатпайды.

Бұрын танылған негізгі құралдарды немесе олардың маңызды құрауыштарын тануды доғару олар шығарылған кезде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығарудан экономикалық тиімділік алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын кіріс немесе шығыс (активтің шығуынан және теңгерімдік құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін пайдаға және залалға кіргізіледі.

Таратылу құны, активтерді пайдалы қолдану мерзімі және негізгі құралдардың өтелімі әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің аяғында талданады және қажетіне қарай келешекті негізде түзетіледі.

4.6 Материалдық емес активтер

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы танылған кезде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру кезінде сатып алынған материалдық емес активтердің бастапқы құны сатып алу күніндегі әділ құны болып табылады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған өтелімді және құнсызданудан болған жинақталған залалды шегергенде (олар болған ретте) бастапқы құны бойынша есептеледі. Топ ішінде жүргізілген материалдық емес активтер өнім әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, капиталдандырылмайды және тиісінше шығыс туындаған есепті кезең үшін пайда мен залал құрамында көрсетіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.6 Материалдық емес активтер (жалғасы)

Материалдық емес активтердің пайдалы қолдану мерзімі шектелген.

Пайдалы қолдану шектеулі мерзімі бар материалдық емес активтер осы мерзім ішінде өтеледі және егер осы материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады. Өтелім активтер қызметінің бағаланған пайдалы мерзімі үшін тік желілік әдіс негізінде есептеледі. Материалдық емес активтер негізінен жеті-он жыл ішінде өтеледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес актив үшін өтелімді есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әр есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе тұтынудың болжалды құрылымының өзгерісі тиісінше өтелім кезеңін немесе есептеу әдісін өзгертеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектеулі материалдық емес активке арналған шығындар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады.

Материалдық емес активтерді танудың тоқтатылуынан болатын кіріс немесе шығыс активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің теңгерімдік құны арасындағы айырмашылық ретінде өлшенеді және осы активті тану тоқтатылған кездегі жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

4.7 Қаржы емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Топ активтің мүмкін болатын құнсыздану белгілері болуын айқындайды. Егер осындай белгілер орын алса немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тексеру талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнына бағалау жүргізеді. Активтің немесе ақша ағынын туындатушы бөлімше (бұдан әрі – «ААТБ») өтелетін құны – мына шамалардың ең үлкені: сатуға арналған шығындарды шегергенде активтің (ААТБ) әділ құны және активті (ААТБ) пайдаланудан болатын құндылық.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер тобы тудыратын ағындарға тәуелсіз ақша қаражаты ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, өтелетін құн жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады. Пайдаланудан болатын құндылықтарды бағалау кезінде келешек ақша ағындары активке тән ақшаның және тәуекелдің уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық мәмілелер (егер ондайлар орын алса) ескеріледі. Олар болмаған ретте бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Бұл есептер бағалау коэффициенттерімен, акциялардың нарығында еркін айналыстағы бағаларды белгілеумен немесе әділ құнның өзге де қол жетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ құнсыздану сомасын Топтың жеке активтер жатқызылатын әр ААТБ үшін жеке дайындалатын жан-жақты жоспарлары және болжамды есеп айырысуларын басшылыққа ала отырып айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есеп айырысулар әдетте бес жылға жасалады. Неғұрлым ұзақ кезеңдер үшін өсудің ұзақ мерзімді қарқыны есептеледі, ол бесінші жылдан кейінгі келешек болжамды ақша ағындарына қатысты қолданылады.

Жалғасып отырған қызметтің құнсыздануынан (қорлардың құнсыздануын қосқанда) болатын залалдар қайта бағалау өзге де жиынтық кіріс құрамында танылғанда бұрын қайта бағаланған негізгі құралдарды қоспағанда, құнсызданған актив қызметіне сәйкес шығыстар санаты құрамындағы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Бұл жағдайда құнсызданудан болған залалдар да бұрын жүргізілген қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық кіріс құрамында танылады.

Әрбір есепті күнге Топ гудвилді қоспағанда бұрын активтің құнсыздануынан болған деп танылған залалдардың енді жоқ екендігінің немесе қысқарғандығының белгілері бар не жоқ екендігін анықтайды. Егер мұндай белгі бар болса, Топ активтің немесе ААТБ-ның өтелетін құнын есептейді. Кейінгі құнсызданудан болған деп танылған залалдардан бері активтің өтелетін құнын анықтау үшін қолданылған жол берулерде өзгеріс болған жағдайда ғана бұрын құнсызданудан болған деп танылған залалдар қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің теңгерімдік құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ өтелімді шегеріп тастағанда теңгерімдік құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған залал деп танылмаған жағдайда, теңгерімдік құны бойынша танылуы мүмкін. Құнды бұлайша қалпына келтіру актив қайта бағаланған құны бойынша есептелген жағдайларды қоспағанда, пайдалар мен залалдарда танылады. Құнды осындай қалпына келтіру құнның қайта бағалаудан болған өсуі ретінде ескеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.8 Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері; берілген қарыздар мен дебиторлық берешек; өтелгенге дейін ұсталып тұратын инвестиция; сату үшін қолда бар қаржы активтері, тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Топ өз қаржы активтерін олар бастапқы танылған кезде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады. Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты жағдайлардағы» сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Топтың қаржы активтері ақша қаражатын, банк салымдары сауда, берілген қарыздар және басқа да дебиторлық берешекті қамтиды.

Кейінгі бағалау

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады.

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек

Берілген қарыздар мен дебиторлық берешек белгіленген немесе анықталған төлемдері бар туындамайтын қаржы активін білдіреді, белсенді нарықта олардың бағасы белгіленбейді. Алғашқы танылғаннан кейін мұндай қаржы активтері құнсыздануды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолданып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде өтелім жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық кірістердің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар қарыздар жағдайында жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындарының және дебиторлық берешек жағдайында жалпы және әкімшілік шығындар құрамында есептеледі.

Өтелуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар

Тіркелетін немесе анықталатын төлемдері және өтелу мерзімі бар туынды емес қаржы активтері Топ оларды өтеу мерзіміне дейін нық ұстап тұруға ниетті және қабілетті болғанда өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестиция ретінде жіктеледі. Өтеуге дейін ұсталып тұратын инвестициялар алғаш бағалағаннан кейін құнсызданудан болған залалдарды шегеріп тастап, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданылып анықталатын өтелімдік құны бойынша бағаланады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық немесе шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамына енгізіледі. Құнсызданумен байланысты залалдар жиынтық кіріс туралы есепте қаржылық табыстар құрамында танылады. Топтың 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталатын есепті кезеңдер ішінде өтеуге дейін ұсталып тұратын банк салымдары болған.

Тануды доғару

Қаржы активі (немесе қолданылу ретіне қарай – қаржы активінің бөлігі немесе осындай қаржы активтері тобының бөлігі) тануды доғарады (яғни Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен шығарылады), егер:

- Активтен ақша ағынын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса.
- Топ өзінің активтен ақша ағынын алу құқығын берсе не алынатын ақша ағынын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша айтарлықтай кідіртусіз үшінші тарапқа төлеуге өзіне міндеттеме алса; және не (а) Топ активтен болатын барлық тәуекел мен табысты іс жүзінде берсе, не (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды берсе.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.8 Қаржы активтері (жалғасы)***Тануды доғару (жалғасы)*

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активті сол дәрежеде тануды жалғастырады.

Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемені көрсететін негізде бағаланады. Берілген актив бойынша кепілдік нысанында болатын жалғасқан қатысу мына мәндердің ең азымен танылады: активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе төлеу Топтың талап етуі бойынша болуы мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

4.9 Қаржы активтерінің құнсыздануы

Қаржылық активтердің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- маңызды есеп жүргізу пайымдаулары, бағалау мәндері және болжаулар (5-ескертпе);
- сауда дебиторлық берешек (9-ескертпе).

Әрбір есепті күнге Топ қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының уәжді белгілері болуын бағалайды. Егер активтің бастапқы танылғанынан кейін болған бір немесе одан көп оқиға («залалға әкелуші оқиғаның» басталуы) қаржы активі немесе қаржы активтері тобы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарына сенімді бағаға икемді әсер көрсетсе, құнсыздану орын алады.

Құнсыздану дәлелі борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиыншылықтар көріп отырғанын көрсетуді, өзінің қарызын өтей алмауды немесе берешектің пайыздарын немесе негізгі сомасын төлеуді тиянақты жүзеге асырмауды, сондай-ақ олар банкроттық немесе өзге түрде қаржылық қайта ұйымдастыру рәсімін жүргізуі мүмкін болуын қамтиды. Бұдан басқа, мұндай дәлелдерге қаржы құралдары бойынша күтіліп отырған болашақ ақша ағынының бағалауға болатын төмендеуін көрсететін бақыланатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемінің өзгеруі немесе борыштарды төлеу бойынша міндеттемелерді орындаудан бас тартумен белгілі бір байланыста тұрған экономикалық жағдайлардың болуы жатады.

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Топ алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді.

Егер Топ жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері оның маңызына тәуелсіз жок екендігін анықтаса, ол бұл активті несие тәуекелінің осындай сипаттамасы бар қаржы активтері тобына қосады, ал сонан соң бұл активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Анықталған құнсызданудан болатын залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен есепті келешек ақша ағындарының келтірілген құны (әлі шеклеген күтілетін келешек кредиттік залалдар есебінсіз) арасындағы айырмашылық ретінде бағаланады. Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің теңгерімдік құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шеклеген болашақ күтіліп отырған кредиттік залалдар ескерілмей) бағаланады. Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі.

Активтің теңгерімдік құны балаушы резерв шотын қолдану арқылы кемітіледі, ал залал пайда немесе залал құрамында танылады. Төмендетілген теңгерімдік құны бойынша пайыздық кірісті (жиынтық кіріс туралы есепте қаржы кірісі ретінде көрінетін) есептеу құнсызданудан болған залалды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын шегеру үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделіп, жалғасады. Қарыздар және дебиторлық берешек егер оларды болашақта өтеудің айқын келешегі болмаса, ал барлық қол жетімді қамтамасыз ету іске асырылған не Топқа берілген болса, тиісті резервтермен бірге теңгерімнен шығарылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.9 Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Өтелімдік құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалғасы)

Егер келесі жыл ішінде құнсызданудан болған есепті залал сомасы құнсыздануды танығаннан кейін болған әлдебір оқиғадан ұлғайса не кемісе, құнсызданудан болған бұрын танылған залал сомасы бағалау резерв шотын түзету арқылы ұлғаяды не кемиді.

Егер қаржы құралы құнының бұрынғы есептен шығарылуы кейіннен қалпына келтірілсе, қалпына келтіру сомасы жиынтық кіріс есебінде қаржы шығындарының және жалпы әрі әкімшілік шығыстардың кемуі ретінде танылады.

4.10 Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе залал, несиелер және қарыз, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралы ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы тану кезінде жіктейді.

Барлық қаржылық міндеттеме бастапқыда олармен мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (қарыздар мен несиелер және кредиторлық берешек жағдайында) әділ құны бойынша танылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиттік берешекті, кредиттер мен қарызды, қаржылық кепілдік шарттарын қамтуы мүмкін.

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау олардың жіктелуіне байланысты:

Несиелер мен қарыздар

Бастапқы танудан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып, өтелімдік құны бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану доғарылғаннан кейін, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеме қолданыла отырып өтелім есептелуіне қарай танылады.

Өтелімдік құн сатып алу кезінде шегерімдер мен сыйақылар, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болатын комиссиялық пен шығындар ескеріліп есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме өтелімі жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландыру бойынша шығындар құрамына қосылады.

Қаржы кепілдігі шарттары

Қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалдарды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржы кепілдігі шарттары бастапқыда кепілдікті шығарумен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар ескерілген әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Тануды доғару

Қаржылық жағдай туралы есепте қаржылық міндеттемелерді тану егер міндеттеме өтелген, жойылған немесе оның қолданылу мерзімі біткен болса, доғарылады.

Егер бар қаржылық міндеттеме елеулі айырмашылығы бар шарттарда сол кредитордың алдында басқа міндеттемемен ауыстырылатын болса немесе егер бар міндеттеменің шарттары елеулі өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерту бастапқы міндеттемені тануды доғару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі, ал олардың теңгерімдік құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте кіріс немесе шығыс ретінде ескеріледі.

4.11 Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алуға жатады, ал қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте берілген таза сома қазіргі кезде заңды қорғаумен қамтамасыз етілген танылған сомаларды өзара есепке алуға құқық болған кезде, сондай-ақ таза негізде есеп айырысуға не активтерді өткізің, сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеуге ниет болғанда жүзеге асырылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)**4.12 Қорлар**

Қорлар сатып алу бастапқы құны бойынша және сатудың таза мүмкін құны екі өлшемнің ең азы бойынша бағаланады.

Қорлардың бастапқы құны қорларды орнына жеткізумен және оларды ағымдағы күйге келтірумен байланысты кәдімгі қызмет барысында шеккен барлық шығынды өзіне қамтиды.

Сатудың таза мүмкін құны өндірісті аяқтауға арналған есепті шығыстар мен өткізуге кеткен есепті шығындарын шегеріп тастап, кәдімгі қызмет барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісін пайдалану арқылы айқындалады.

4.13 Ақша қаражаттары және олардың баламалары

Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте ақша қаражаттары және олардың баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, банктердегі ақша қаражаттарын, қысқа мерзімді банк салымдары, өтеудің бастапқы мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестицияларды қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары және олардың баламалары өтелмеген банкілік овердрафттарды шегеріп тастағанда, жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаттарынан және қысқа мерзімді банк салымдарынан тұрады.

4.14 Резервтер

Егер Топтың өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдық міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтің бір бөлігінің немесе барлығының өтемін алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу дербес актив ретінде танылады, бірақ тек өтеуді алу күмән туғызбайтын жағдайда. Резервке жататын шығыстар өтеуді шегеріп тастап, пайдалар мен залалдарда көрсетіледі.

Топ активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындарға қатысты резервті таниды. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу шығындары бойынша резервтер есепті ақша ағынын пайдалануды есеп алған міндеттемелерді реттеуге жұмсалатын күтілетін шығындардың дисконтталған бағасы бойынша ескеріледі және тиісті актив бағасының бөлігі ретінде танылады. Ақша ағындары активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Дисконттау әсері пайда болуына қарай шығындар шотына қарайды және жиынтық кіріс туралы есепте қаржы шығындары ретінде танылады. Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша болашақ шығындар жыл сайын қайта қаралып отырады және қажеттілігіне қарай түзетіледі. Күтілетін болашақ шығындардағы немесе дисконттаудың қолданылатын мөлшерлемесіндегі өзгерістер актив бағасына қосылады немесе алынады (*5-ескерту*).

4.15 Қызметкерлерге сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне Компания мен өз қызметкерлері арасындағы Ұжымдық шартқа сәйкес зейнеткерлікке шыққанға дейін де және кейін де ұзақ мерзімді сыйақы төлейді. Ұжымдық шарт, атап айтқанда, зейнеткерлікке шыққанда біржолғы жәрдемақы төлеуді, еңбекке жарамсыздық, мерейтой және қаза болу жағдайында қызметкерлерге материалдық көмек көрсетуді көздейді. Жәрдемақы алу құқығы әдетте қызметкердің зейнеткерлікке шыққанға дейін жұмысты жалғастыру қажеттігімен байланыстырылады.

Біржолғы жәрдемақыларды төлеу бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу еңбек қызметі аяқталуы бойынша белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіс бойынша қызметкердің еңбек қызметі ішінде жүзеге асырылады. Белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша сыйақылар ұсыну құны «болжанатын шартты бірлік» әдісін пайдалана отырып айқындалады.

Актуралық пайда мен залал актуралық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуралық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтарға байланысты өткен тәжірибенің әсерін де қамтиды. Басқа өзгерістер ағымдағы қызметтер құнын, бұрынғы қызметтер құнын және кадрлар қысқаруын немесе жасалған есеп айырысуларды қоса алғанда ағымдағы кезеңде танылады.

Зейнетақылық міндеттемелерді есепке алғанда қолданылған аса елеулі болжамдар – бұл шегерім мөлшерлемесі мен өлім-жітімді болжау. Шегерім мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза келтірілген құнын анықтау үшін қолданылады және әр жылы осындай міндеттемелер бойынша шегерім өтелімі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте пайыздық шығыстар ретінде көрсетіледі. Өлім-жітімді болжау сыйақы төлеудің болашақ ағынын болжамдау үшін қолданылады, ол сонан соң міндеттемелердің таза келтірілген құнын алу үшін шегеріледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.15 Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

Актуарлық пайдалар мен залалдарды камтитын қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау нәтижелерін Топ былай көрсетеді:

- еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша өзге де жинақталған кіріс арқылы. Одан кейінгі кезеңдерде қайта бағалау нәтижелері пайдалар мен залалдар құрамында қайта жіктеуге жатпайды;
- өзгек қызметі аяқталғаннан кейінгі сыйақылар бойынша пайда немесе шығын арқылы.

Таза пайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қатысты дисконттау ставкасын пайдалана отырып айқындалады. Топ жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте «Өзіндік құн», «Әкімшілік шығыстар» және «Қаржылық шығыстар» баптары құрамында (қызметтер бойынша жіктей отырып) белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелердің аталған өзгерістерін таниды:

- өзінепайыздар белгіленген төлемдері бар жоспар бойынша таза-міндеттемелерге қаты;
- таза пайыздық шығыстар немесе кірістер.

Біржолғы демалыс жәрдемақылардан басқа, қызметкерлерге сыйақылар қызметкерлерге басқа ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қарастырылады. Осы сыйақылар бойынша күтіліп отырған шығыстарды есептеу қызметкердің еңбек қызметі ішінде белгіленген төлемдері бар зейнетақылық жоспарларды есептеу кезінде қолданылатын әдіспен жүзеге асырылады.

Мұндай міндеттемелерді жыл сайынғы негізде тәуелсіз білікті актуарийлер бағалайды.

4.16 Түсімді және басқа да кірістерді тану

Егер Топ экономикалық пайда алуды мүмкін деп бағаласа және егер пайда төлем жасау мерзіміне тәуелсіз сенімді бағалануы мүмкін болса, сол жағдайда пайда танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын өтем әділ бағасы бойынша бағаланады.

Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ өз қызметтеріне комиссияны табыс ретінде танитын, Топ агент ретінде қатысатын көліктік экспедициялау шарттарын қоспағанда барлық осындай шарт бойынша (шарт бойынша өзіне міндеттеме алатын негізгі тарап болғандықтан шартпен байланысты пайданы алады және тәуекелдерді қабылдайды) принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді. Пайданы тану үшін мынадай өлшемдер де орындалуы тиіс:

Тасымалдау бойынша қызметтер көрсету

Тасымалдау және ауыстырып құю қызметтерінен алынған кіріс есепті кезеңде тасымалданған мұнай мен судың нақты көлемі негізінде қызметтер көрсету кезінде танылады.

Басқа да қызметтерді көрсету

Басқа да қызметтерді көрсетуден алынған кірістер оларды көрсету кезінде танылады.

Пайыздық кіріс

Өтелімдік құны бойынша бағаланатын барлық қаржы құралы және қолда бар сатуға арналған ретінде жіктелген пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық ставка әдісін пайдалана отырып танылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл қаржы құралының болжалды пайдалану мерзімі бойына немесе егер бұл орынды болса қаржы активінің немесе міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дейінгі ұзақтығы кемдеу кезеңіне күтілетін келешек төлемдерді немесе ақша қаражатының түсімін дәл дисконттайтын мөлшерлеме. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан алынған табыс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтерден алынған кіріс Топтың төлемді алуға құқығы белгіленгенде танылады (дивидендтер бекітілген күнге).

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс

Жеткізілмеген мұнай көлемі үшін төлемнен алынатын кіріс «айда немесе төле» шартында мұнай тасымалдау қызметтерін көрсетуге арналған шарттарға сәйкес танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.17 Салықтар***Ағымдағы табыс салығы*

Ағымдағы табыс салығы бойынша активтер және міндеттемелер салық органдарынан өтелуге немесе салық органдарына төлеуге болжанып отырған сома бойынша бағаланады.

Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлемелері және салық заңнамасы есепті күнге Топ өзінің қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын табыс алатын елдерде қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей меншік капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс пен залалда емес, меншік капитал құрамында танылады. Топ басшылығы салық декларацияларында көрсетілген көрсеткіштерді бағалауды мезгіл-мезгіл жүзеге асырады, тиісті салық заңнамасы оларға қатысты әртүрлі түсінілуі мүмкін, сөйтіп қажет болуына қарай резервтер жасалады.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық

Мерзімі кейінге қалдырылған салық есепті күнге активтердің салық базасы мен міндеттемелер және олардың қаржылық есептілігі үшін теңгерімдік құны арасындағы уақыт айырмасын анықтау арқылы міндеттемелер әдісімен есепті күнге есептеледі.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемелері барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мына жағдайларды қоспағанда танылады:

- мерзімі кейінге қалдырылған салық міндеттемесі гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде, бизнесті біріктіру емес мәмілелер барысында пайда болады және операцияларды жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға әсер етпейді;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты салық салынатын уақыт айырмашылықтарына қатысты егер уақыт айырмасының уақыттың азайып бөлінуін бақылау мүмкін болса және уақыт айырмасы таяу болашақта азаймайтындығына елеулі мүмкіндік бар болса.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары бойынша салық салынатын пайда бар дәрежеде танылады, оған қарсы шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық залалдары мына жағдайларды қоспағанда есептелуі мүмкін:

- шегерілетін уақыт айырмасына жататын мерзімі кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалдарға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- еншілес компанияларға, қауымдасқан компанияларға, сондай-ақ бірлескен қызметке үлестермен қатысуға инвестициялармен байланысты шегерілетін уақыт айырмаларына қатысты салық активтері таяу болашақта уақыт айырмашылықтары пайдаланылуы және салық салынатын пайда болуы мүмкін екендігі елеулі бар дәреже ғана танылады, уақыт айырмашылықтары оған қарсы пайдаланылуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтерінің теңгерімдік құны әрбір есепті күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығы немесе бір бөлігі жеткілікті салық салынатын пайда деңгейінде кемітіледі. Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беруі елеулі мүмкіндігі пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелер есепті күнге жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған активтер өткізілген, ал міндеттеме өтелген есепті жылы қолданылуы мүмкін салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) бойынша бағаланады.

Пайда немесе залал құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайда немесе залал құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтар баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес басқа жиынтық кіріс құрамында немесе тікелей меншік капитал құрамында танылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.17 Салықтар (жалғасы)***Мерзімі кейінге қалдырылған салық (жалғасы)*

Кейінге қалдырылған салық активтері және кейінге қалдырылған салық міндеттемелері егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңдық бекітілген құқығы бар болса және кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салынатын компанияға және салық органына жататын болса, бір-біріне қарама-қарсы есепке алынады.

Бизнесті біріктіру аясында сатып алынған, бірақ осы күнге жеке тану үшін өлшемді қанағаттандыра алмайтын салық пайдалары фактілер мен жағдаяттардың өзгерістері туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда, кейін танылады. Түзету егер ол бизнесті сатып алудың бастапқы есебі аяқталғанға дейін жүзеге асырылған болса, гудвилдің азаюы (егер шамасы гудвил мөлшерінен аспаса) ретінде көрінеді, өзге жағдайларда ол пайда немесе залал құрамында танылады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Тауарларды тиеу немесе қызметтер көрсету кезінде сату бойынша ҚҚС Топ компаниялары тіркелген мемлекеттер бюджетіне төлеуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС жеткізушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен бірге есептеуге жатады.

Түсім, шығыстар мен активтер активтерді немесе қызметтерді сатып алу бойынша пайда болған ҚҚС-ны салық органдары өтемейтін жағдайларды қоспағанда, ҚҚС сомасы шегеріліп, танылады; бұл жағдайда ҚҚС тиісінше активті сатып алу шығыстарының бір бөлігі немесе шығыстар бабының бір бөлігі ретінде танылады.

Салық заңнамасы ҚҚС бойынша бюджетпен таза негізде есеп айырысу жүргізуге рұқсат етеді. Тиісінше есепті күнге есеп айырысу жүргізілмеген сату және сатып алу бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы есепте таза негізде көрсетіледі.

Салық заңнамасының және Топ қызметінің ерекшелігіне қарай өтеуге жататын ҚҚС-ның белгілі бір бөлігі кейінгі жылдарға ауыстырылуы мүмкін. ҚҚС-ның мұндай бөлігі ұзақ мерзімді актив ретінде жіктеледі, құнсыздану мәніне бағаланады және бар ААТБ-ға бөлінген жеке актив ретінде қаралады.

Дебиторлық және кредиторлық берешек ҚҚС сомасы есебімен бейнеленеді.

Салық органы өтейтін немесе оған төленетін ҚҚС-ның таза сомасы өтелетін ҚҚС және өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте көрінетін төлеуге жататын өзге де салықтар құрамына кіргізіледі.

4.18 Меншікті капитал*Жарғылық капитал*

Кәсіпорындарды біріктірген жағдайларды қоспағанда, жаңа акциялар шығарумен тікелей байланысты үшінші жақтарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманың кемуі ретінде өз капиталы құрамында көрсетіледі.

Дивидендтер

Топ ақша қаражатын бөлу бекітілген және бұдан былай Топтың қарау мәні болмағанда бас ұйым акционерлеріне бөлуге қатысты міндеттемені және сенімсіз активтерді таниды. Қазақстан Республикасы заңнамасына сәйкес бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншік капиталы құрамында танылады.

Сенімсіз активтерді бөлу кезінде міндеттеменің теңгерімдік құны мен бөлінген активтер теңгерімдік құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

Дивидендтер есепті күнге дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе бекітілсе (жарияланса), олар туралы ақпарат есептілікте ашып жазылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары

Қабылданған есеп жүргізу саясаты 2016 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне кірген төменде келтірілген жаңа немесе қайта қаралған Стандарттарды қоспағанда алдыңғы есеп беру жылында қолданылған есеп жүргізу саясатына сәйкес келеді.

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер

Топ алғаш рет 2016 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты кейбір жаңа стандарттарды және қолданыстағы стандарттарға түзетулерді қолданды. Топ шығарылғанымен әлі күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Кейбір жаңа стандарттар мен түзетулер алғаш рет 2016 жылы қолданылды. Дегенмен, олар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер еткен жоқ. Әрбір жаңа стандарттың/түзетудің сипаты мен әсері төменде сипатталған:

ҚЕХС (IFRS) 14 «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары»

ҚЕХС (IFRS) 14 қызметі тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға ҚЕХС-ты алғашқы қолданғаннан кейін кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтарға қатысы бар есеп саясатының өздері пайдаланатын қолданыстағы қағидаттарын қолдануды жалғастыруға рұқсат беретін міндетті емес стандарт болып табылады. ҚЕХС (IFRS) 14 қолданушы ұйымдар кейінге қалдырылған түзетулер шоттарын шоғырландырылған қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолдармен, ал мұндай қалдықтар бойынша қозғалыстарды пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке жолдармен көрсетуге тиіс.

Стандарт тарифтік реттеу сипаты және солармен байланысты тәуекелдер туралы және осындай тарифтік реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашуды талап етеді. Топ ҚЕХС бойынша есептілікті дайындап жүргендіктен және Топтың кейінге қалдырылған тарифтік айырмашылықтар шоттары бойынша қалдықтары болмағандықтан, бұл стандарт шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсер етпейді.

«Бірлескен кәсіпкерлік» – «Қатысу үлесін сатып алуды есепке алу» ҚЕХС (IFRS) 11-ге түзетулер

ҚЕХС (IFRS) 11 түзетулер бірлескен операция қатысушысының бизнесті біріктіруді есепке алуға арналған ҚЕХС (IFRS) 3 «Бизнесті біріктіру» тиісті қағидаттарына сай қызметі бизнесті білдіретін бірлескен операциядағы қатысу үлесін сатып алуды есепке алу талап етеді. Түзетулер сондай-ақ бірлескен қызметтегі бұрынғы бар қатысу үлесі, егер бірлескен бақылау сақталса, осы бірлескен операциядағы қосымша үлесті сатып алу кезінде қайтадан бағаланбайтындығын да нақтылайды. Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 11-ге ерекшеліктер де қосылды, оған сай бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) соңғы бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, бұл түзетулер қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциялардағы бастапқы қатысу үлестерін сатып алуға қатысты да және сол бірлескен операциялардағы қосымша үлестерді сатып алуға қатысты келешекті негізде қолданылады. Түзетулер қарастырылып отырған кезеңде бірлескен операциялардағы қатысу үлестері сатып алынбағандықтан Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IAS) 16 және ҚЕХС (IAS) 38-ге түзетулер «Өтелімнің жол берілетін әдістерін түсіндіру»

Түзетулер ҚЕХС (IAS) 16 «Негізгі құралдар» және ҚЕХС (IAS) 38 «Материалдық емес активтер» қағидаттары түсім активті пайдалану аясында жұмсалатын экономикалық пайданы емес, бизнесті (актив оның бір бөлігі болады) жүргізу нәтижесінде алынған экономикалық пайда құрылымын білдіреді. Нәтиже ретінде түсімге негізделген әдіс негізгі құралдардың өтелімі үшін қолданыла алмайды және шектеулі жағдайларда материалдық емес активтердің өтелімі үшін ғана қолданыла алады. Түзетулер келешекті негізде қолданылады және Топ өзінің айналымнан тыс активтерінің өтелімі үшін түсімге негізделген әдісті қолданбағандықтан, Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IAS) 27-ге түзетулер «Жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісі»

Түзетулер ұйымдарға еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдасқан ұйымдарға инвестицияларды есепке алу үшін жеке қаржылық есептілікке үлесті қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ҚЕХС қолданылатын және өзінің жеке қаржылық есептілігінде үлесті қатысу әдісіне көшу туралы шешім қабылдаған ұйымдар бұл өзгерісті қайталай қолдануға тиіс.

Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі

Осы құжат Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсер етпейтін келесі түзетулерді қамтиды:

ХҚЕС (IFRS) 5 «Айналымнан тыс, мерзімді сатуға арналған деп жіктелген активтер мен тоқтатылған қызмет»

Активтерді (немесе шығаруға арналған топтарды) шығару әдетте меншіктеушілерге сату немесе тарату арқылы жүзеге асырылады. Түзету бір әдістен екінші әдіске көшу жаңа жоспар ретінде емес бастапқы жоспардың жалғасы ретінде қарастырылуы тиіс екенін түсіндіреді. Сонымен, (IFRS) 5 ХҚЕС-ты қолдану үзілмейді. Бұл түзету перспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы көрсету келісім-шарттары»

(i) *Қызмет «Қаржы құралдары: ақпаратты»*

Түзету өтемақы төлеуді қамтамасыз етуді қарастыратын қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар қаржылық активте жалғаспалы түрде қатыса алатындығы туралы түсіндіреді. Ақпаратты ашып көрсету қажеттілігін анықтау үшін Топ (IFRS) ҚЕХС 7-те жалғаспалы түрде қатыса алатындығына сәйкес жәрдемақы және келісім сипатын бағалау керек. Қандай қызмет көрсетуге арналған келісім-шарттар жалғаспалы түрде қатыса алатындығын бағалау ретроспективті жүзеге асырылуы тиіс. Алайда, Топ бірінші рет енгізілген түзетулерді қолданған жылдық кезеңіне дейінгі кезеңдердегі ақпаратты ашып көрсету талап етілмейді.

(ii) *7 (IFRS) ХҚЕС-ке түзетулерді қысқартылған аралық қаржылық есептілігіне қолдану*

Түзету өзара есепке алу ақпараттын ашуға қатысты талаптар, соңғы жылдық есептілігінде мұндай ақпарат елеулі жаңарту туралы ақпарат болған кездегі жағдайларды қоспағанда, қысқартылған аралық қаржылық есептілігінде қолданылмайтындығын түсіндіреді. Түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар»

Түзету жоғары сапалы корпоративтік облигациялар нарығының дамуы облигация шығарылған ел валютасына емес, облигациялар деноминацияланған валютасына бағаланатындығы туралы түсіндіреді. Нақты валютамен көрсетілген жоғары сапалы корпоративтік облигациялардың дамыған нарығы болмаған жағдайда, мемлекеттік облигациялар бойынша мөлшерлемені пайдалану керек. Бұл түзету перспективті қолданылуы тиіс.

ХҚЕС (IAS) 34 «Аралықтақ қаржылық есептілік»

Түзету аралық кезең ақпараты аралықтақ қаржылық есептілігінде немесе аралықтағы қаржылық есептілігінің басқа да тиісті сілтемелері бар жерде (мысалы, басшылық түсіндірмелерінде немесе тәуекелдерді бағалау есептілігінде) ашылуға тиіс деп түсіндіреді. Басқа да ақпарат осындай шарттармен және аралықтақ қаржылық есептілігі ретінде бір уақытта пайдаланушыларға қол жетімді болуы тиіс. Осы түзету ретроспективті түрде қолданылуы тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағы бастама»

ҚЕХС (IAS) 1 түзетулері қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 1 талаптарын айтарлықтай өзгертпейді, одан гөрі түсіндіреді.

Түзетулер келесіні түсіндіреді:

- ҚЕХС (IAS) 1-дегі материалдық талаптарын;
- қаржылық жағдай туралы және жиынтық кіріс туралы есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін;
- Топтың қаржылық есептілігіне ескертпелердің тәртібін таңдауға мүмкіндігі бар;
- үлестік қатысу әдісі бойынша есептелетін қауымдасқансұйымдарқансу әдісі бойынша есептелетін есептерінің жеке элементтері тәптіштеулі болуы мүмкін; сынылуы тиіс және кейін пайда немесе залал есеп құрылымында жіктелетін немесе қайта жіктелмейтін элемент ретінде есепке алынады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)**

Топ алғаш рет қолданған жаңа стандарттар, түсіндірмелер және оларға түзетулер (жалғасы)

ХҚЕС-ты жыл сайын жетілдіру, 2012-2014 жылдар кезеңі (жалғасы)

ҚЕХС түзетулер (IAS) 1 «Ақпарат ашудың саласындағы бастама» (жалғасы)

Сонымен қатар, түзетулер қаржылық жағдай және жиынтық кіріс туралы есепте қосымша аралық жиынтық сомаларын ұсынуға қолданылатын талаптарды түсіндіреді. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер етпейді.

ҚЕХС (IFRS) 10, ҚЕХС (IFRS) 12 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестициялық ұйымдар: шоғырлану туралы талаптарға жатпайтындарды қолдануға» түзетулер

Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 10 «Шоғырландырылған қаржы есептілігіне» сай инвестициялық ұйымдарға қатысты талаптарға жатпайтындарды қолдану кезінде туындаған мәселелерді қарайды. ҚЕХС (IFRS) 10-ға түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілік ұсынымы туралы талаптарға жатпайтындар егер инвестициялық ұйым өзінің барлық еншілес ұйымын әділ құн бойынша бағалайтын болса, инвестициялық ұйымның еншілес ұйымы болатын бас ұйымға да қолданылатынын түсіндіреді.

Сонымен қатар, ҚЕХС түзетулер (IFRS) 10, шоғырландыруға өзі инвестициялық институты емес еншілес ұйым жатады және ол инвестициялық қолдау қызметтерін қамтамасыз етеді. Барлық басқа инвестициялық компаниясының еншілес ұйымдары әділ құны бойынша бағаланады.

ҚЕХС (IAS) 28 «Қауымдасқан ұйымдарға және бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларға» түзетулер үлесті қатысу әдісін қолданған кезде инвестициялық ұйым болатын инвесторға қауымдасқан ұйымға және бірлескен кәсіпорынға еншілес ұйымдарда өзінің меншік қатысу үлестеріне қолданылатын әділ құн бойынша бағалауды сақтап қалуға мүмкіндік береді.

Бұл түзетулер ретроспективті қолданылады және Топтың қаржылық есептілігіне әсер етпейді, өйткені Топ шоғырлану туралы талаптарға жатпайтындарды қолданбайды.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде шығарылғанмен Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне әлі күшіне енбеген стандарттар мен түсіндірмелер келтірілген. Топ бұл стандарттарды ол күшіне енген күннен бастап қолданбақ ниетте.

ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар»

2014 жылғы шілдеде ҚЕХС кеңесі ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдардың» түпкілікті нұскасын шығарды, ол ҚЕХС (IAS) 39 «Қаржылық құралдар: тану және бағалауды» және ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық алдыңғы нұсқаларын ауыстырды. ҚЕХС (IFRS) 9 қаржылық құралдардың есебін жүргізу: жіктеу және бағалау құнсыздану және хеджерлеу жобасының үш бөлігін бірге біріктіреді. ҚЕХС (IFRS) 9 2018 жылғы 1 қаңтардан және осы күннен кейін басталатын жылдық есептік кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Хеджерлеу есебін жүргізуді қоспағанда стандарт ретроспективті қолданылады, бірақ салыстыра кестені ұсыну міндетті емес. Хеджерлеу есебін жүргізуге қатысты талаптар негізінен кейбір шектеулермен және алып тастаулармен келешекті қолданылады.

Топ жаңа стандартты талап етіліп отырған күшіне енетін күннен бастап қолдануды жоспарлап отыр. 2016 жылы Топ ҚЕХС (IFRS) 9-дың барлық үш бөлігіне әсер етуді жалпы бағалауды жүзеге асырды. Бұл алдын ала бағалау қазіргі кезде қол жетімді ақпаратқа негізделген және егжей-тегжейлі талдау немесе қосымша негізделген және қуатталған келешекте Топ үшін қол жетімді болатын ақпаратты алғаннан кейін өзгертуге болады. Тұтастай алғанда Топ ҚЕХС (IFRS) 9-дың құнсыздануға қойылатын талаптарды қолдануды қоспағанда жаңа талаптардың өзінің бухгалтерлік теңгеріміне және меншік капиталына елеулі әсер етеді деп күтпейді. Топ бағалаушылық резервтің үлкен сомасын шығын деп тануды күтеді, бұл меншік капиталға теріс әсер етеді және келешекте сома өсімін анықтау үшін егжей-тегжейлі талдау жүргізеді.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

*ҚЕХС (IFRS) 9 «Қаржылық құралдар» (жалғасы)**(а) Жіктеу және бағалау*

ҚЕХС (IFRS) 9-дың жіктеуге және бағалауға қоятын талаптарын қолдану кезінде Топ өзінің бухгалтерлік теңгерімі мен меншік капиталына елеулі әсерді күтпейді. Топ қазіргі кезде әділ құн бойынша бағаланатын барлық қаржылық активін әділ құн бойынша бағалауды жалғастыруды жоспарлап отыр.

Саудалық дебиторлық қарыз шарттық ақша ағынын алғанша ұстала тұрады және олар борыш пен пайыздың негізгі сомасы есебіне төлем болатын ақша ағыны пайда болуына алып келеді. Демек, Топ ҚЕХС (IFRS) 9-ға сай өтемдік құн бойынша ескерілуі жалғаса береді деп күтеді. Алайда Топ барлық құрал ҚЕХС (IFRS) 9-ға сай өтемдік құн бойынша бағалауға арналған өлшемдерге сай келетіні туралы қорытынды жасамас бұрын шарттық ақша ағынының сипатына осы құралдар бойынша егжей-тегжейлі талдау жасайды.

(б) Құнсыздану

ҚЕХС (IFRS) 9 Топ барлық борыштық қағаздар, қарыздар және 12 айлық күтіліп отырған кредиттік залалдардың сауда дебиторлық берешек немесе бүкіл мерзімге күтіліп отырған кредиттік залалдарды көрсетуін талап етеді. Топ оңайлатылған амалды қолдануды және бүкіл мерзімі ішінде күтіліп отырған кредиттік залалды сауда дебиторлық берешек бойынша көрсетуді жоспарлап отыр. Топ бұл талаптар дебиторлық берешек қамтамасыз етілмегендіктен оның өзінің меншік капиталына елеулі әсер етеді деп күтеді, бірақ ол әсер мөлшерін анықтау үшін болжамды ақпаратты қоса алғанда барлық негізді және расталған ақпарат ескерілген егжей-тегжейлі талдау жүргізуі тиіс.

ҚЕХС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім»

ҚЕХС (IFRS) 15 2014 жылғы мамырда шығарылды және бес кезеңді қамтитын үлгіні көздейді, ол сатып алушылармен шарттар бойынша түсімге қатысты қолданылады. ҚЕХС (IFRS) 15-ке сай түсім өтемді көрсететін сомада танылады, оған құқықты ұйым тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыларға беруге айырбас ретінде алуы күтеді.

Түсім бойынша жаңа стандарт ҚЕХС-тың түсімді танитын барлық бар талапты ауыстырады. Толық ретроспективалық қолдану немесе 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін модельдендірілген ретроспективалық қолдану талап етіледі; бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. 2016 жылы Топ ҚЕХС (IFRS) 15-ті қолданудың салдарларына алдын ала бағалау жүргізді, оның нәтижелері жүргізіліп жатқан егжей-тегжейлі талдау нәтижелері бойынша қайта қаралуы мүмкін. Бұдан басқа Топ ҚЕХС кеңесі 2016 жылғы сәуірде шығарған түзетулерді назарға алады және келешекте өзгерістерді бақылап отырады.

Ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын талаптар

ҚЕХС (IFRS) 15-те қолданыстағы ҚЕХС-қа қарағанда ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын әлдеқайда кең талаптар бар. Ұсынуға қойылатын талаптар қазіргі тәжірибеге елеулі өзгерістер енгізеді және Топ қаржылық есептілігін ашуға қойылатын ақпарат көлемін елеулі ұлғайтады. ҚЕХС (IFRS) 15-те ақпаратты ашуға қойылатын көптеген талап тіптен жаңа.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)**

ҚЕХС (IFRS) 10 және ҚЕХС (IAS) 28 «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәмілелердегі активтерді сату немесе олардың жарнасына» түзетулер

Түзетулер қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын не оларға енгізілетін еншілес ұйымға бақылаудан айырылуды ескеру бөлігінде ҚЕХС (IFRS) 10 мен ҚЕХС (IAS) 28 арасындағы қарама-қайшылықта қарайды. Түзетулер ҚЕХС (IFRS) 3 анықтамасына сай инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорны арасындағы мәміледе бизнесті білдіретін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал толық көлемде танылатынын түсіндіреді. Алайда бизнесті білдірмейтін активтерді сату немесе олардың жарнасы нәтижесінде пайда болатын пайда мен залал қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан бөлек өзгелердегі қатысу үлестері шегінде ғана танылады. ҚЕХС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне ену күнін шектеусіз мерзімге ауыстырды, алайда бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды келешекті қолдануға тиіс.

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақпарат ашу саласындағы бастамашылыққа» түзетулер

ҚЕХС (IAS) 7 «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» ҚЕХС жөніндегі кеңестің ақпаратты ашу саласындағы бастамашылығының бірі болып табылады және қаржы есептілігін пайдаланушыларға ұйымның ақша ағынымен негізделген өзгерістерін де, олармен негізделмеген өзгерістерін де коса алғанда қаржы қызметімен негізделген міндеттемелеріндегі өзгерістерді бағалауға мүмкіндік беретін ақпаратты ашуын талап етеді. Осы түзетулерді алғаш қолдану кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін салыстырмалы ақпаратты беруге міндетті емес. Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Осы түзетулерді қолдану Топтың қосымша ақпаратты ашуын талап етеді.

ҚЕХС (IAS) 12 «Кейінге қалдырылған салық активтерін өткізілмеген залалдарға қатысты тануға» түзетулер

Түзетулер ұйым салық заңнамасы салық салынатын пайдаға қарсы шегерілетін уақытша айырмашылықты қалпына келтіру кезінде осындай шегерімдер жасай алатын оның көздерін шектей алатындығын ескеруге тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар түзетулерде ұйым келешек салық салынатын пайданы қалай айқындауы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулар бар және салық салынатын пайда кейбір активтерді олардың теңгерімдік құнынан артатын сомада өтей алатын жағдаяттарды сипаттайды. Ұйымдар бұл түзетулерді қайталап қолдануға тиіс. Алайда түзетулерді алғаш қолдану кезінде ең бұрынғы салыстырмалы кезеңнің басына меншік капиталдың өзгерісі кезең басына бөлінбеген пайда мен меншік капиталдың өзге де компоненттері арасындағы өзгерістерді тіркемей кезең басына бөлінбеген пайда құрамында (немесе тиісінше меншік капиталдың басқа компоненті құрамында) таныла алады. Мұндай босатуды қолданатын ұйымдар бұл фактіні ашуы тиіс. Бұл түзетулер 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Егер ұйым осы түзетулерді неғұрлым ерте кезеңге қатысты қолдана, ол осы фактіні ашуға тиіс. Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігіне әсер етпейді деп күтілуде.

ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалауға» түзетулер

ҚЕХС жөніндегі кеңес ҚЕХС (IFRS) 2 «Акция негізіндегі төлемдерге» түзетулерді шығарды, оларда негізгі үш қырлары қаралады: акция негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды ақша қаражаттары есебімен бағалау құқығына өту шарттарының әсері; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысу шарттарымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; нәтижесінде операция ақша қаражатымен есеп айырысатын операция ретінде жіктелуді тоқтатып үлестік құралдармен есеп айырысу операциясы ретінде жіктеле бастайтын акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар шарттарының өзгерісін ескеру.

Түзетуді қабылдау кезінде ұйымдар өткен кезеңдер үшін ақпаратты қайта есептеуге міндетті емес, алайда барлық үш қырға қатысты түзету қолданылған және басқа да өлшемдер сақталған жағдайда қайталап қолдануға жол беріледі түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Қазіргі кезде Топ осы түзетулердің өзінің шоғырландырылған қаржы есептілігіне мүмкін болатын әсерін бағалайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

4.19 Есеп жүргізу саясатындағы өзгерістер және ақпаратты ашу қағидаттары (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

ҚЕХС (IFRS) 16 «Жалдау»

ҚЕХС (IFRS) 16 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және ҚЕХС (IFRS) 17 «Жалдауды» ауыстырады, КРМФО (IFRIC) 4 «Жалдау белгілері келісімінде қолдағы барды айқындау», ПКР (SIC) 15 «Операциялық жалдау – ынталандыруларды» түсіндіру және ПКР (SIC) 27 «Жалдаудың заңды нысаны бар операциялардың маңызын айқындауды» түсіндіру. МСФО (IFRS) 16 жалдау туралы ақпаратты тану, бағалау, ұсыну және ашу қағидаларын белгілейді және жалға алушылар барлық жалдау шартын қаржылық жалдауға арналған ҚЕХС (IAS) 17-де көзделген есепке алу тәртібіне ұқсас теңгерімде есепке алудың бірыңғай үлгісін пайдалана отырып көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушыларды танудың екі түрінен босатуды көздейді – құны төмен активтерді жалдауға (мысалы, компьютерлер) және қысқа мерзімді жалдауға (12 айдан артық емес мерзімге жалдау) қатысты. Жалдау басталатын күнге жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемелерді (яғни жалдау жөніндегі міндеттеме), сондай-ақ жалдау мерзімі ішінде базалық активті пайдалану құқығын білдіруші активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) танитын болады. Жалға алушылар пайдалану құқығы нысанындағы активтің өтелімі шығыстарын жалдау жөніндегі міндеттеменің пайыздық шығысынан бөлек тануға міндетті болады.

Жалға алушылар сонымен қатар белгілі бір оқиға (мысалы, индекстің немесе осындай төлемдерді белгілеу үшін пайдаланатын ставканың өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі) басталған кезде міндеттемелерді қайта бағалауға тиіс болады. Көпшілік жағдайда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау жөніндегі міндеттемені қайта бағалау сомасын ескеретін болады.

ҚЕХС (IFRS) 16-ға сәйкес жалға алушы үшін есепке алу тәртібі іс жүзінде қазіргі кезде қолданыстағы ҚЕХС (IAS) 17 талаптарымен салыстырғанда өзгермейді. Жалға алушылар жалдауды ҚЕХС (IAS) 17-дегідей жіктеу қағидаттарын пайдаланып, бұл ретте жалдаудың екі түрін бөле отырып: операциялық және қаржылық, жіктеуді жалғастырады.

Сонымен қатар ҚЕХС (IFRS) 16 жалға берушілер мен жалға алушылардан ҚЕХС (IAS) 17-мен салыстырғанда ақпараттың ауқымды көлемін ашуды талап етеді.

2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты ҚЕХС (IFRS) 16 күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі, бірақ ұйымның ҚЕХС (IFRS) 17 қолдану күнінен ерте емес. Жалға алушы бұл стандартты қайталап қолдануды немесе түрлендірілген қайталап қолдануды пайдалана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі жағдайы белгілі бір босатуды көздейді. 2017 жылы Топ ҚЕХС (IFRS) 16-ның өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсер ету мүмкіндігін бағалауды жоспарлап отыр.

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есепті кезеңнің аяғында есептілікте ұсынылатын түсімдер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ міндеттемелер шарттары туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Алайда осы болжаулар мен бағалау мәндеріне қатысты айқынсыздық келешекте осындай болжаулар мен бағалау қолданылатын активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын елеулі түзетуді талап етуі мүмкін.

Топтың тәуекелдерге бейімділігі туралы және белгісіздігі туралы өзге ақпаратты ашу мына ескертпелерде ұсынылған:

- қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты мен саясаты (32-ескертпе);
- сезімталдықты талдау туралы ақпаратты ашу (32-ескертпе).

Бағалау мәндері және болжаулар

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің теңгерімдік құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін. Топтың болжаулары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолында болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда ағымдағы жағдаяттар мен болашаққа қатысты болжаулар нарықтық өзгерістер мен Топ бақылауында емес жағдаяттарға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың пайда болуына қарай болжауларда көрініс табады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ негізгі құралдарын қайта бағаланған құнымен есептейді. 2016 жылдың ішінде Топ негізгі құралдарды қайта бағалау үшін тәуелсіз кәсіби бағалаушыны жұмысқа тартты.

Негізгі құралдың технологиялық мұнайды қоспағанда әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатысының 3-ші деңгейіне жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

Бағалау үшін пайдаланған әдіснама, алғаш кезде, ауыстырудың өтелімді құнын бағалауға негізделген («шығынды әдіс»). Егер бағаланатын объект жаңа немесе құрылыс кезеңінде, сондай-ақ нарығы шектеулі объектілерге (арнайы объектілер) жататын болса және олардың ықтимал сату бағасы туралы ақпарат болмағандықтан (белсенді нарық жоқ кезде) шығынды тәсіл қолданылады.

Бағалау аясында бағалаушы Топтың негізгі құралдары арнайы объектілерінің экономикалық тозу көлемін талдаған кезде кіріс тәсілін пайдалана отырып баламалық пайдалылыққа тест жүргізді. Баламалық пайдалылық қолдану құндылығын бағалау жолымен анықталған. Пайдалылық құндылықты анықтаған кезде мына негізгі жорамалдар қолданылды:

	Ақша ағымдарын туындататын бірліктер		
	Мұнайды ауыстырып құю	Теңіз кемежайы	Мұнай тасымалдау
Дисконттау мелшерлемесі	13,01%	12,67%	12,55%
Өсудің ұзақмерзімді қарқыны	1,9%	1,9%	4,58%
Аса маңызды актив қызметінің қалдық мерзімі	14 жыл	21 жыл	18,2 жыл

Ақша ағымдары туындататын Мұнай тасымалдау және Мұнайды ауыстырып құю бірліктерінен алынған пайдаланудың құндылығы ауыстырудың өтелімді құнынан анықталған көрсеткіштерден төмен болды және, яғни, Топтың негізгі құралдарының әділ құны ретінде көрсетілді. Пайдаланудан құндылықты бағалау нәтижесі ұсынылған қызметтерді сату мөлшеріне, ұсынылған қызметтер тарифінің деңгейіне, күрделі және ағымдағы шығындар көлеміне қатысты болжамдарға сезгіш.

Қайта бағалау нәтижесінде Топтың негізгі құралдарының (технологиялық мұнайды қоспағанда) нетто-құны 107.287.088 мың теңгеге ұлғайды.

Негізгі ұлғаю Топ компаниясының функционалдық валютаға қатысты негізгі шетел валюталар бағамының өсуімен байланысты, оның нәтижесінде шетел өндірісінің негізгі бар құралдарын ауыстыру құны ұлғайды.

Технологиялық мұнайды қайта бағалау

Технологиялық мұнайды қайта бағалау мұнайдың әділ бағасының ауытқуы айтарлықтай жиі әрі елеулі болатындықтан, жыл сайын жүргізіледі. Технологиялық мұнай 2016 жылғы 30 қыркүйектегі жағдай бойынша қайта бағаланды.

Технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтауға арналған бастапқы деректер әділ құн сатында 2-деңгейге жатады (ауыстырылмайтын бақыланатын бастапқы деректер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)**Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)***Технологиялық мұнайды қайта бағалау (жалғасы)*

Келесі пайымдауды Топ басшылығы технологиялық мұнайдың әділ құнын анықтау кезінде назарға алды:

- технологиялық мұнай құбырды пайдалану үдерісінің ажырағысыз бөлігі, онсыз тасымалдау мүмкін емес және тиісінше бағалау нысаны мамандандырылған актив болады;
- технологиялық мұнай ТМРЖБҚК қойған шектеулер нәтижесінде сатыла да және өзгелей түрде пайдаланыла да алмайды;
- ТМРЖБҚК және Үкімет елдегі жалпы баға индексіне тарифтердің жағымсыз әсерінің алдын алу үшін оларды мұқият қадағалап отырады (экспорт үшін тарифты қоспағанда), және тиісінше егер мұнай халықаралық нарық бағасы бойынша бағаланған болса, оның құнын өтеуге мүмкіндік бермейтін деңгейде белгіленуі мүмкін;
- Топқа ҚМГ белгілеген қағида әсер етеді, және егер мұнайдың белгілі бір бөлігін сатуға шешім қабылданып, мұндай шешімді ТМРЖБҚК бекіткен жағдайда, ол тек ҚМГ тобының сауда бөлімшесіне ғана ішкі баға бойынша сатылуы мүмкін;
- және егер Топқа құбырдың жаңа бөліктерін толтыру үшін қосымша мұнай сатып алу қажет болса, ол оны осындай ішкі бағамен ҚМГ тобының кәсіпорнынан сатып алар еді.

Осы факторлардың бәрін және 2016 жылдың 30 қыркүйектегі жағдай бойынша жасалған тәуелсіз бағалаушының есебіне сәйкес нарықтың хабардар қатысушысы анықтаған баға 107,16 АҚШ доллары (35.714 теңгеге баламалы) болар еді (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 84,71 АҚШ доллары (28.802 теңге). Мұнайдың нарықтық құнының өзгеруінің әсері 16.573.065 мың теңгені құрады, сондай-ақ 2016 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 2.401.160 мың теңге мөлшерінде мұнай қалдықтарын қосымша бағалау танылды. Қосымша бағалаудың жинақ нәтижесі 18.974.225 мың теңгені құрады (13-ескертуге).

2016 жылғы 31 желтоқсанға құбырдағы мұнай көлемі 2.460.143 тоннаны құрады (2015 жылғы 31 желтоқсан: 2.397.778 тонна). 2016 жылғы 31 желтоқсанға түгендеу нәтижелері бойынша 67.233 тонна (2015 жылғы 31 желтоқсан: 101.424 тонна) артық мұнай анықталды және кезең ішінде 4.868 тонна мұнай есептен шығарылды.

Негізгі құралдардың құнсыздануы

Егер активтің немесе ААТБ теңгерімдік құны шығару шығындарын шегергендегі әділ құн және пайдаланудан болған құндылық өлшемдерінің ең көбі болып табылатын өтелетін құннан асатын болса, құнсыздану орын алады. Шығаруға шығындарды шегергендегі әділ құн есебі ұқсас активтерді тәуелсіз тараптар арасында сату операциялары міндетті күші бар акпаратқа немесе активтің шығуынан болған қосымша шығындарды шегергендегі бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген. Пайдаланудан болған құндылықты есептеу дисконтталған ақша ағындары моделіне негізделген. Ақша ағындары бюджет негізінде келесі бес жылға анықталады және Топтың ол қызметті жүргізу бойынша міндеттемелері жоқ қайта құрылымдау бойынша қызметті және келешекте ААТБ құнсыздану мәніне тексерілетін активтердің нәтижелерін жақсартатын елеулі инвестицияларды қамтымайды. Өтелетін сома ақшалай қаражаттың дисконтталған ағындарының моделінде пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесіне, сондай-ақ ақшалай қаражаттың күтілетін түсімдеріне және экстраполяциялау мақсатында пайдаланылған өсу қарқынына анағұрлым сезімтал.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Топ негізгі құралдар қызметінің қалған пайдалы қызмет мерзімін ең әрі дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтілетіні бұрынғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ҚЕХС (IAS) 8 «Есеп жүргізу саясаты, есептеу бағаларындағы өзгерістер мен қателіктерге» сәйкес есептеу бағаларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Топта пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды (мұнай құбырын) жою және бұдан әрі қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу жөнінде іс-шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемелері бар. Құбырлардың пайдалы қолдану мерзімі біткенде ауыстыруға байланысты, жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме іс-шаралары жүргізіледі.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме (жалғасы)

Құбырларды жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемеге резерв Топ есептеген Қазақстан Республикасында қолданылатын техникалық ережелер мен нормаларға сәйкес бөлшектеу және жерді қалпына келтіру бойынша жұмыстарды жүргізу құнының негізінде бағаланады (құбырды бөлшектеу бойынша шығындар сомасын 1 км үшін 4.036 мың теңгені (2015 жылы: 3.773 мың теңге)) құрайды.

Сондай-ақ активтерді пайдаланудан шығару және жерлерді қайта өңдеу жөніндегі міндеттемелер құрамында қалдықтар орналастырылатын полигондарды жою бойынша резерв көрсетілген. Резерв Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі талаптарына сәйкес 2013 жылы құрылған, оған сай қалдықтарды орналастыру полигонының меншік иелеріне полигон жабылғаннан кейін жерлерді қайта өңдеу және қоршаған ортаға әсерді бақылау үшін жою қоры құрылады.

Резервтер сомасы міндеттемені орындаудың күтілетін мерзіміне құнсызданудың болжалды мөлшерлемесі және төменде берілген есепті кезеңнің аяғына дисконт мөлшерлемесі қолданылып есепті кезең аяғына белгіленді.

	2016 жыл	2015 жыл
Дисконт мөлшерлемесі	8,72%	6,73%
Инфляция мөлшерлемесі	5,58%	6,00%
Міндеттемені орындаудың мерзімі	18 жыл	10 жыл

Дисконттау мөлшерлемесін есептеу Қазақстан Республикасының мемлекеттік облигациялары бойынша тәуекелдерсіз мөлшерлемелерге негізделеді.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге арналған резервтің теңгерімдік құны 15.022.086 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 21.999.701 мың теңге) (17-ескертуге).

Залалды жою бойынша шығындар бағалары табиғат қорғау талаптарында және заңнама түсіндіруінше әлеуетті өзгерістерге ұшырайды. Бұдан басқа осындай шығындардың бағаларындағы айқынсыздықтар баламаларда, жою, бұзылған жерді қалпына келтіру әдістемелерінде, дисконт, құнсыздану мөлшерлемесі және осы міндеттеме күшіне енетін мерзім деңгейлерінің әлеуетті өзгерістерін камтиды.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің (төмендеуі)/өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	1.295.416 (1.187.245)
Инфляция мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	(1.226.556) 1.329.128

Күмәнді борыштар бойынша резервтер

Топ күмәнді борыштар, жеткізушілерге берген алғытөлемдер және басқа да активтер бойынша резервтер жасайды. Күмәнді шоттарды бағалау кезінде тапсырысшының қызметінің бұрынғы және күтіліп отырған нәтижелері назарға алынады.

Экономикадағы, саладағы немесе тапсырысшының нақты сипаттарындағы өзгерістер, шоғырландырылған қаржы есептілігінде ескерілген күмәнді шоттарға резерв бойынша түзетулерді талап етуі мүмкін. 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда күмәнді шоттар бойынша резервтер 2.431.678 мың теңге, және тиісінше 814.095 мың теңге сомаға құрылды (9, 11, және 15-ескертулер).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын, салық заңнамасындағы өзгерістерді, сондай-ақ салық салынатын келешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Топтың халықаралық операцияларының маңызды әртүрлілігін, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есеп ала, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындай болжалдардың келешек өзгерістері есептілікте көрсетілген шығындар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша табыстар сомасын түзетуге әкеліп соғады. Негізделген болжалдар негізінде Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің мүмкін салдарларына резервтер жасайды. Осындай резервтердің өлшемі әртүрлі факторларға байланысты, мысалы алдыңғы аудиттердің нәтижелеріне және салық төлеуші-компания мен тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі түсінуіне байланысты. Түсініктердегі осындай айырмалар Топ компаниясы тіркелген елде басым жағдайларға байланысты мәселелердің көп болуынан пайда болуы мүмкін.

Мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық залалдары және салық жеңілдіктері бойынша оған қарағанда салық залалдары есептелуі мүмкін салық салынатын пайда алу мүмкін болатын мөлшерде танылады. Болашақ салық салынатын пайданы алудың ықтимал мерзімі мен мөлшері негізінде шоғырландырылған қаржылық есептілігінде тануға болатын мерзімі кейінге қалдырылған салық активтері сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет. 2016 жылғы 31 желтоқсанда мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылған активтер сомасы 6.264.690 мың теңге болды (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 8.336.684 мың теңге) (28-ескертпе). 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мерзімі кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтері болған жоқ.

Қызметкерлерге сыйақылар

Зейнеткерлікке шыққанға дейін және одан кейін қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар құны және келтірілген міндеттемелер құны актуарлық әдіс қолданылып белгіленеді. Актуарлық әдіс келешекте нақты нәтижелерден айырмашылығы болуы мүмкін түрлі болжамдарды қолдануды білдіреді. Актуарлық әдіс шегеру мөлшерлемелері, келешекте жалақының өсімі, өлім-жітім деңгейі және келешекте қызметкерлерге сыйақылар өсімі туралы болжамдарды қамтиды.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және еңбек қызметінің аяқталуы бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына байланысты мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал. Барлық болжам әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Қазақстанда топтық бағалы қағаздар белсенді нарығының болмауына байланысты шегерудің тиісті мөлшерлемесін анықтау кезінде Топ басшылығы еңбек қызметінің аяқталуы бойынша сыйақылардың қолданылуының күтіліп отырған мерзіміне сәйкес келетін өтеудің экстраполирленген мерзімдері бар мемлекеттік бағалы қағаздардың пайыздық мөлшерлемесін (МЕУКАМ) ескереді. Тиісті бағалы қағаздар сапасы одан әрі ұдайы талданып отырады.

Өлім-жітім деңгейі ашық қол жетімді өлім-жітім кестесіне негізделеді. Болашақ жалақы мөлшерінің көбеюі және зейнетақы мөлшерінің көбеюі күтіліп отырған болашақ құнсыздану қарқынына негізделеді.

2016 жылғы желтоқсанында «ҚазТрансОйл» АҚ және «ҚазТрансОйл» АҚ қызметкерлері арасындағы ұжымдық шартқа өзгерістер енгізілді, оның өзгеруінен болған әсер өткен кезеңдер қызметтерінің құны ретінде көрсетілді (17-ескертпе).

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанына қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелерді бағалау үшін пайдаланылған негізгі актуарийлік болжамдар мынадай түрде берілген:

	2016 жыл	2015 жыл
Дисконттау мөлшерлемесі	9,7%	6,55%
Болашақта жалақының өсуі	7,0%	6,0%
Өлім-жітім пайызы	7,0%	12,0%

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

5. МАҢЫЗДЫ ЕСЕП ЖҮРГІЗУ ПАЙЫМДАУЛАРЫ, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ БОЛЖАУЛАР (жалғасы)

Бағалау мәндері және болжаулар (жалғасы)

Қызметкерлерге сыйақылар (жалғасы)

2016 жылғы 31 желтоқсанға еңбек қызметінің аяқталуынан кейін қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттеменің орташа ұзақтығы 19 жылды құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 16 жыл).

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің маңызды болжамдарының өзгерісіне сезімталдықты талдау келесідей берілген:

Мың теңгемен	Мөлшерлеменің (төмендеуі)/өсуі	Міндеттеменің (төмендеуі)/өсуі
Дисконттау мөлшерлемесі	-0,5% +0,5%	536.591 (504.117)
Болашақта жалақының өсуі	-0,5% +0,5%	(526.219) 556.206
Өмірдің ұзақтығы	-1 жыл +1 жыл	(77.751) 77.069

6. АКЦИЯНЫҢ ТЕҢГЕРІМДІК ҚҰНЫ ЖӘНЕ АКЦИЯҒА ПАЙДА

Акцияға базалық пайда сомалары Топтың бас компаниясы жай акцияларын ұстаушыларына тиісті кезеңдегі таза пайданы кезең ішіндегі айналымдағы жай акциялардың өлшенген орташа санына бөлу жолымен есептелген.

Компания Топтың бас компаниясы ретінде айырбасталымды қаржы құралдарын шығармайтындықтан бір акцияның базалық пайдасы акцияға таратылған пайдаға тең.

Төменде акцияға базалық пайда есептеуде пайдаланылған пайда мен акциялар саны туралы ақпарат келтірілген.

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Топтың бас компаниясының жай акцияларын ұстаушыларына тиісті таза пайда	44.527.918	44.712.936
Акцияға базалық пайданы есептеуге арналған жай акциялардың өлшенген орташа саны	384.631.224	384.635.599
Топтың бас компаниясы ретінде Компанияның жай акцияларын ұстаушыларына тиісті есепті кезеңдегі пайдаға қатысты акцияға базалық пайда (теңгемен)	116	116

Жай акциялардың теңгерімдік құны

Төменде Топтың бас компаниясы үшін ҚҚБ талаптарына сәйкес бір жай акцияның теңгерімдік құны көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Активтер жиыны	744.975.997	619.262.524
Минус: материалдық емес активтер (14-ескертпе)	(6.260.601)	(7.399.731)
Минус: міндеттемелер жиыны	(157.000.715)	(146.331.014)
Жай акциялардың теңгерімдік құнын есептеуге арналған таза активтер	581.714.681	465.531.779
Жай акциялар саны	384.628.099	384.635.599
Бір жай акцияның теңгерімдік құны (теңгемен)	1.512	1.210

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

7. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаттар және олардың баламалары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі теңгемен көрсетілген мерзімді салымдар	52.590.424	10.126.290
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген мерзімді салымдар	10.699.446	33.783.170
Банктердегі АҚШ долларымен көрсетілген ағымдағы шоттар	5.370.006	6.058.205
Банктердегі теңгемен көрсетілген ағымдағы шоттар	285.255	86.613
Банктердегі ларимен көрсетілген ағымдағы шоттар	268.298	199.608
Банктердегі еуромен көрсетілген ағымдағы шоттар	59.992	150.385
Банктердегі Ресей рублімен көрсетілген ағымдағы шоттар	4.999	780
Банктердегі өзге де ағымдағы шоттар	15.127	12.871
Жолдағы ақша	52	27
Кассадағы қолма-қол ақша	830	2.339
Жиыны	69.294.429	50.420.288

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша теңгемен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері жылдық 0,5%-дан бастап 10,5%-ға дейін пайыздар бойынша есептелді (2015 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,47%-дан 32%-ға дейін).

АҚШ долларымен орналасқан ағымдағы шоттар мен 3 айға дейінгі мерзімді салымдардың сыйақы мөлшері 0,25%-дан бастап 4%-ға дейін жылдық мөлшерлеме бойынша есептелді (2015 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 0,25%-дан 3%-ға дейін).

Теңгеге қатысты АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеру нәтижесінде (4.2-ескертпе), есепті кезеңде Компания, негізінен, екінші деңгейдегі банктердегі шетел валютасындағы (АҚШ долларында) ағымдағы шоттарда, 3 айға дейінгі мерзімді салымдарда, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді салымдарда орналасқан ақша қаражаттарына байланысты бағамдық айырмадан болған залал таныды. 2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бағамдық айырмадан болған залалдың таза құны 1.611.563 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бағамдық айырмадан болған залалдың таза құны 25.544.225 мың теңге).

8. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банк салымдары келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Пайыссыз қарыздар (30-ескертпе)	—	18.735.079
АҚШ долларымен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	14.498.115	12.322.761
Теңгемен көрсетілген қысқа мерзімді банк салымдары	1.000.000	—
Теңгемен көрсетілген ұзақ мерзімді банк салымдары	4.182.770	4.487.436
Теңгемен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	96.715	65.724
АҚШ долларымен көрсетілген салымдар бойынша есептелген пайыздар	80.788	58.352
Жиыны	19.858.388	35.669.352

2016 жылғы 31 желтоқсанда банк салымдары келесі түрде көрсетілді:

- өтеу мерзімі 2017 жылғы қаңтарда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 11%-ды құрайтын, 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге теңгеде қазақстандық банкте орналастырылған қысқа мерзімді банк салымы;
- өтеу мерзімі 2017 жылғы шілдеде және тамызда аяқталатын, пайыздық жылдық мөлшерлемесі 1%-дан 2%-ға дейінгі (2015 жылғы 31 желтоқсанға: жылдық мөлшерлемесі 1,4%-дан 2%-ға дейінгі), 3 айдан 12 айға дейінгі мерзімге АҚШ долларында қазақстандық банктерде орналастырылған қысқа мерзімді салымдары (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 2016 жылдың наурыз және мамыр айларында);
- Компания жұмысшыларын тұрғын үймен қамтамасыз ету аясында жеңілдетілген несиелеу мөлшерлемесімен орналастырылған, сәйкесінше 2029 жылға және 2026 жылға дейінгі мерзімге 2%-дан 3,5%-ға дейінгі пайыздық жылдық мөлшерлемесімен пайдаланылуы шектелген ұзақ мерзімді салымдар (2015 жылғы 31 желтоқсанға: сәйкесінше 2029 жылға және 2025 жылға дейінгі мерзімге жылдық 2%-дан 3,5%-ға дейінгі пайыздық жылдық мөлшерлемесімен).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

9. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және өзге де дебиторлық берешек келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың сауда дебиторлық берешегі	5.151.952	982.238
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі (30-ескертпе)	3.030.762	1.420.739
Үшінші тараптардың өзге де дебиторлық берешегі	672.111	2.544.880
Байланысты тараптардың өзге де дебиторлық берешегі (30-ескертпе)	509	36.122
	8.855.334	4.983.979
Минус: күмәнді берешектер бойынша резерв	(2.378.382)	(759.853)
Жиыны	6.476.952	4.224.126

Сауда және өзге де дебиторлық берешек бойынша күмәнді борыштар бойынша резервтегі өзгерістер келесі түрде көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	759.853	653.120
Бір жылға есептеу (23-ескертпе)	1.669.512	107.934
Берешекті есептен шығарудағы қолдану	(1.351)	(11.385)
Валюталарды қайта есептеу	(49.632)	10.184
31 желтоқсанға	2.378.382	759.853

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың сауда және өзге де дебиторлық берешегі мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	5.192.550	2.676.647
АҚШ долларымен	977.206	1.273.385
Ресей рублімен	1.569	1.160
Өзге де валютада	305.627	272.934
Жиыны	6.476.952	4.224.126

31 желтоқсандағы жағдай бойынша туындау мерзімдері бойынша қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешегін талдау келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жиыны	Мерзімі өткізілмеген, әрі құнсыз- данбаған	Мерзімі өткізілген, бірақ құнсызданбаған				
			<30 күн	30-60 күн	60-90 күн	90-120 күн	<30 күн
2016 жыл	6.476.952	3.826.374	498.442	866.255	692.404	97.954	495.523
2015 жыл	4.224.126	2.843.181	1.163.079	64.333	31.472	25.652	96.409

10. ҚОРЛАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Отын	1.580.081	823.047
Босалқы бөлшектер	1.511.168	1.526.287
Құрылыс материалдары	517.552	168.591
Арнайы киім	144.234	98.406
Тауарлар	133.548	140.887
Химиялық реагенттер	62.220	90.812
Өзге де	450.232	751.667
Жиыны	4.399.035	3.599.697

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

11. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Өтелуге жататын ҚҚС	6.072.444	8.359.409
Мұнайды тасымалдау бойынша көлік экспедиция қызметтері үшін берешек	5.551.741	5.767.898
Өзге де салықтар бойынша алдын ала төлем	373.934	279.659
Байланысты тараптарға алғытөлемдер (30-ескертпе)	257.916	1.841.099
Үшінші тараптарға алғытөлемдер	117.504	1.221.957
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	31.629	49.092
Болашақ кезеңдер шығыстары	31.547	30.426
Қызметкерлердің берешегі	24.252	39.460
Байланысты тараптардың болашақ кезеңдер шығыстары (30-ескертпе)	5.791	—
Өзге де	82.169	175.579
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(38)	(984)
Жиыны	12.548.889	17.763.595

Өзге де қысқа мерзімді активтер бойынша резервтің қозғалысы бойынша резервтің қозғалысы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	984	3.689
Резервті бір жылға қайтару (23-ескертпе)	(946)	(81)
Өзге де қысқа активтерді есептен шығарудағы қолдану	—	(2.624)
31 желтоқсанға	38	984

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	—	13.918.006	13.918.006
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы үлесі	6.324.738	2.336.465	8.661.203
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындағы танылмаған пайдасындағы үлесі	(6.324.738)	—	(6.324.738)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлесі	327.966	960.946	1.288.912
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның өзге де жиынтық кірісіндегі танылмаған үлес	(327.966)	—	(327.966)
Дивиденттер	—	(1.487.160)	(1.487.160)
2016 жылғы 31 желтоқсанға	—	15.728.257	15.728.257

Мың теңгемен	ҚҚҚ	МұнайТас	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға	36.982.132	12.861.202	49.843.334
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың пайдасындағы немесе (залалындағы) үлесі	(44.571.259)	2.736.090	(41.835.169)
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорынның танылмаған залалындағы үлесі	7.161.028	—	7.161.028
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың өзге де жиынтық кірісіндегі үлесі	428.099	55.734	483.833
Дивиденттер	—	(1.735.020)	(1.735.020)
2015 жылғы 31 желтоқсанға	—	13.918.006	13.918.006

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төмендегі кестелерде бірлескен-бақылаудағы кәсіпорындар туралы жалпыланған Топтың барабар үлесін қоса қаржы ақпараты берілген:

Мың теңгемен	ҚҚҚ			
	2016 жылғы 31 желтоқсан		2015 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	8.302.354	16.604.708	12.346.915	24.693.830
Ұзақ мерзімді активтер	110.886.209	221.772.418	118.246.077	236.492.154
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(20.275.079)	(40.550.158)	(32.875.443)	(65.750.886)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(99.421.809)	(198.843.618)	(104.878.577)	(209.757.154)
Таза активтер	(508.325)	(1.016.650)	(7.161.028)	(14.322.056)
Танылмаған шығындар	508.325	1.016.650	7.161.028	14.322.056
Инвестицияның баланстық құны	—	—	—	—
Қосымша:				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	6.259.460	12.518.920	8.987.307	17.974.614
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	(16.270.055)	(32.540.110)	(28.224.964)	(56.449.928)
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	(97.898.723)	(195.797.446)	(103.096.811)	(206.193.622)

Мың теңгемен	МұнайТас			
	2016 жылғы 31 желтоқсан		2015 жылғы 31 желтоқсан	
	51%	100%	51%	100%
Бірлескен кәсіпорындардың активтері мен міндеттемелері				
Қысқа мерзімді активтер	5.808.421	11.389.061	4.414.281	8.655.453
Ұзақ мерзімді активтер	13.464.948	26.401.859	12.985.200	25.461.177
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(706.488)	(1.385.271)	(639.821)	(1.254.551)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(2.838.624)	(5.565.929)	(2.841.654)	(5.571.871)
Таза активтер	15.728.257	30.839.720	13.918.006	27.290.208
Қосымша:				
ақша қаражаттары және олардың баламалары	5.641.461	11.061.688	527.106	1.033.541
қысқа мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—
ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—

ҚҚҚ-ның ұзақ мерзімді қаржы міндеттемелері 1.180 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және АйЭнджи Н.В. Банкімен несиелік келісім бойынша (бұдан әрі – «несиелік келісім») және 300 миллион АҚШ доллары көлеміндегі Қытайдың Сауда-Өнеркәсіптік Банкімен және «Алматы қаласындағы Қытай Сауда-Өнеркәсіптік Банкі» АҚ-мен несиелік келісім-шарт бойынша міндеттемелерді құрайды. ҚҚҚ-ның несиелік келісімі аясында 950 миллион АҚШ доллары (316.626 миллион теңгеге баламалы) алынды.

Екі қарыз АҚШ долларымен білдірілген, және 2023 пен 2019 жылдарда, тиісінше, өтеулуге тиіс. Компания және ҚҚҚ-ның екінші тарабы осы қарыздар бойынша камтамасыз ету ретінде кепілдік берген жоқ. Дегенмен 2016 жылғы 31 желтоқсанға Топ келесі он екі ай ішінде бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың операциялық қызметін қолдауын растайтын ҚҚҚ-ға қолдау хат берді.

2016 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге қарыз сомасы 685.102 мың АҚШ долларын (228.337.556 мың теңгеге баламалы) құрады. 2015 жылғы 31 желтоқсанға сыйақымен бірге алғандағы қарыз сомасы 773.687 мың АҚШ долларын (262.643.548 мың теңгеге баламалы) құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

12. БІРЛЕСКЕН БАҚЫЛАУДАҒЫ КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мың теңгемен	ҚҚҚ			
	2016 жылғы 31 желтоқсан		2015 жылғы 31 желтоқсан	
	50%	100%	50%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	26.743.101	53.486.202	25.567.304	51.134.608
Сүрелі қызметтен жылдағы пайда/(залал)	6.324.738	12.649.476	(44.571.259)	(89.142.518)
Танылмаған (пайда)/залал	(6.324.738)	(12.649.476)	7.161.028	14.322.056
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы пайда/(залал)	—	—	—	—
Өзге де жиынтық кіріс	327.966	655.932	428.099	856.198
Танылмаған өзге де жиынтық кіріс	(327.966)	(655.932)	—	—
Жиынтық залал жиыны	—	—	(36.982.132)	(73.964.264)
Дивиденттер	—	—	—	—
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(7.228.967)	(14.457.934)	(7.228.928)	(14.457.856)
Пайыздық кірістер	76.264	152.528	90.888	181.776
Пайыздық шығыстар	(6.264.362)	(12.528.724)	(4.065.698)	(8.131.396)
Бағамдық айырмадан түскен кіріс/(залал)	1.979.943	3.959.886	(58.658.603)	(117.317.206)
Табыс салығы бойынша үнемділік	249.832	499.664	8.989.252	17.978.504
МұнайТас				
31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін				
Мың теңгемен	2016 жыл		2015 жыл	
	51%	100%	51%	100%
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың жылдардағы пайда мен залал және өзге де жиынтық кірісі туралы ақпарат				
Түсім	5.557.170	10.896.412	4.427.224	8.680.832
Сүрелі қызметтен жылдағы кіріс	2.336.465	4.581.304	2.736.090	5.364.883
Тоқтатылған қызметтен салықтан кейінгі жылдағы кіріс/(залал)	—	—	—	—
Өзге де жиынтық кіріс	960.946	1.884.208	55.734	109.282
Жиынтық кіріс жиыны	3.297.411	6.465.512	2.791.824	5.474.165
Дивиденттер	(1.487.160)	(2.916.000)	(1.735.020)	(3.402.000)
Қосымша:				
Тозу және өтелім	(1.039.847)	(2.038.916)	(1.047.729)	(2.054.371)
Пайыздық кірістер	458.836	899.678	81.365	159.539
Табыс салығы бойынша шығыстар	(619.120)	(1.213.961)	(690.379)	(1.353.684)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі құралдар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Валютаны қайта есептеудің әсері	(237.646)	–	(585.710)	32.977	(794.015)	–	(88.254)	(557.063)	(2.229.711)
Түсімдер	806	280.519	389.853	282.712	631.864	494	532.088	40.533.736	42.652.072
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта еңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (17-өскертпе)	–	129.237	–	–	–	–	–	–	129.237
Шығарылу	(3.386)	(1.155.418)	(39.908)	(97.204)	(295.333)	(173.974)	(214.213)	(70.214)	(2.049.650)
Жете бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	4.458.872	42.647.924	5.433.818	21.572.834	40.080.997	18.974.225	7.187.329	66.059	140.422.058
Қайта бағалаудан болған (құнсыздану)/ жете бағалау (пайда және залал есебінен)	(4.344.587)	173.140	359.420	(1.103.174)	(2.899.593)	–	271.543	(6.617.494)	(14.160.745)
Қайта бағалаудан болған жинақталған өтелім мен құнсыздануды алу	–	(32.825.419)	(6.450.752)	(34.213.513)	(46.182.992)	(330.205)	(9.150.597)	(331.818)	(129.485.296)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-өскертпе)	23.210	11.930.268	222.864	13.259.894	19.588.276	–	455.092	(45.479.604)	–
Аударымдар мен ауыстырулар	–	–	–	–	–	–	–	(24.327)	(24.327)
Аударымдар мен ауыстырулар	–	(2.488)	(108.642)	(138.898)	363.251	–	19.421	(132.644)	–
2016 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Валютаны қайта есептеудің әсері	–	–	(3.569)	(104.245)	(64.479)	–	(20.395)	–	(192.688)
Тозу	–	(13.359.491)	(1.806.513)	(6.070.735)	(15.487.318)	–	(3.532.733)	–	(40.256.790)
Шығарылу	–	919.840	26.035	82.236	221.769	171.927	167.649	–	1.589.456
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (кірістер мен шығындар есебінен)	–	(2.964)	–	–	5.671	–	–	(54.507)	(51.800)
(Құнсыздану)/қалпына келтіру (активті қайта бағалаудан болған резерв)	–	(3.336)	–	–	1.702	(171.927)	–	(3.134)	(176.695)
Қайта бағалаудан болған жинақталған өтелім мен құнсыздануды алу	–	32.825.419	6.450.752	34.213.513	46.182.992	330.205	9.150.597	331.818	129.485.296
Аударымдар мен ауыстырулар	–	246	(109)	4.455	(3.576)	–	(977)	(39)	–
2016 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	–	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2014 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	12.483.895	147.474.455	9.979.926	78.466.503	114.120.834	69.568.777	14.949.767	28.895.431	475.939.588
Валютаны қайта есептеудің әсері	7.391.985	-	3.131.381	13.054.705	10.623.628	-	445.984	719.849	35.367.532
Түсімдер	26	3.131	1.938.243	52.332	1.503.954	-	1.010.513	73.923.923	78.432.122
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерінен болған түсімдер (17-ескертпе)	-	1.674.849	-	-	-	-	-	-	1.674.849
Шығарылу	(13.414)	(1.592.467)	(247.868)	(187.081)	(685.777)	(140.123)	(480.674)	(396.125)	(3.743.529)
Бағаның кемуі (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	(2.759.330)	-	-	(2.759.330)
Артылғандарды қайта бағалау (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	-	-	-	-	2.921.212	-	-	2.921.212
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	(2.443)	-	-	(27.573)	-	-	-	-	(30.016)
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған Материалдық емес активтерге ауыстырылған (14-ескертпе)	46.497	30.335.502	159.867	6.190.525	11.712.551	-	301.071	(48.746.013)	-
Ауыстырулар мен аударымдар	-	3.329.020	75.651	(186.312)	(2.472.105)	-	159.814	(906.068)	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға қайта бағаланған құны бойынша	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
2014 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	-	(14.327.030)	(3.092.269)	(16.566.241)	(21.244.909)	(330.205)	(4.658.747)	(329.524)	(60.548.925)
Валютаны қайта есептеудің әсері	-	-	(1.293.722)	(7.712.232)	(5.768.319)	-	(329.841)	-	(15.104.114)
Тозу	-	(10.245.282)	(1.310.496)	(5.894.933)	(12.206.511)	-	(3.059.098)	-	(32.716.320)
Шығарылу	-	194.239	232.187	153.001	630.477	70.058	464.020	155.238	1.899.220
Құнсыздану (активті қайта бағалаудан болған резерв)	-	(697.404)	-	(74.850)	(60.242)	(195.867)	(346)	(27.094)	(1.055.803)
Құнсыздану (шығындар есебінен)	-	(951.986)	-	(68.763)	(100.868)	(73.731)	(5.095)	(130.439)	(1.330.882)
Сатуға арналған деп жіктелген активтерге ауыстыру	-	-	-	8.042	-	-	-	-	8.042
Аударымдар мен ауыстырулар	-	(16.469)	-	4.472	25.593	-	(13.596)	-	-
2015 жылғы 31 желтоқсанға жинақталған өтелім мен құнсыздану	-	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.803.815	202.402.253	14.258.143	96.958.727	145.295.540	88.061.076	15.398.884	40.428.912	622.607.350
Жинақталған өтелім және құнсыздану	—	(5.664.218)	(797.704)	(2.026.280)	(7.868.018)	(199.540)	(1.838.562)	(57.681)	(18.452.003)
Қалдық құн	19.803.815	196.738.035	13.460.439	94.932.447	137.427.522	87.861.536	13.560.322	40.371.231	604.155.347
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша									
Қайта бағаланған құны	19.906.546	181.224.490	15.037.200	97.363.099	134.803.085	69.590.536	16.386.475	53.042.281	587.353.712
Жинақталған өтелім және құнсыздану	—	(26.043.932)	(5.464.300)	(30.151.504)	(38.724.779)	(529.745)	(7.602.703)	(331.819)	(108.848.782)
Қалдық құн	19.906.546	155.180.558	9.572.900	67.211.595	96.078.306	69.060.791	8.783.772	52.710.462	478.504.930

Егер жинақталған тозуды және жинақталған құнсыздануды шегергенде, активтер бастапқы баға бойынша ескерілсе шоғырландырылған қаржы есепке қосылған негізгі құралдар әр қайта бағаланған санатының теңгерімдік құны төмендегідей көрсетіледі:

Мың теңгемен	Жер	Құбырлар	Көлік активтері	Ғимараттар мен құры- лыстар	Машиналар және жабдық	Технологи- лық мұнай	Өзге де	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға	17.858.045	113.043.696	8.226.855	54.618.535	91.372.518	1.165.954	5.040.375	46.197.116	337.523.094
2015 жылғы 31 желтоқсанға	16.615.655	118.066.342	9.268.162	44.720.310	83.458.723	1.165.495	6.453.723	52.942.744	332.691.154

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

13. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша аяқталмаған құрылыс негізінен келесі өндірістік объектілерді қамтиды:

- «Қазақстан-Қытай» мұнай құбырының мемлекетаралық жобасын іске асыру аясында объектілерді салу және қайта құру;
- «Қаражанбас-Ақтау» участкесінде «Қаламқас-Қаражанбас-Ақтау» бас мұнай құбырын қайта құру;
- Астрахань-Маңғышлақ суағызғысы бойынша су жеткізуді ұлғайту үшін CCC-5 қайта құру;
- «Өзен-Атырау-Самара» мұнай құбырының 1.235 км – дегі қабылдау нүктелерінің құрылысы, байланыстың қызмет көрсетілмейтін автоматтандырылған тораптарын салу, автоматтандыру жүйесінің аппараттық қамтамасыз етуін және БӨА-ны жаңарту, қолда-бар ТОВЖ желісін жаңғырту, өрт сөндіру жүйесін және объектілерді электрмен жабдықтауды қайта құру, битум зауытына мұнай саны мен сапасын өлшеу жобасын іске асыру және басқасы.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша:

- толығымен өтелінген негізгі құралдардың бастапқы құны мен тиісті жинақталған өтелімі 1.482.726 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 4.822.436 мың теңге);
- негізгі құралдар құрамындағы құбыр ішіндегі мұнай көлемі 2.460 мың тоннаны құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 2.398 мың тонна);
- аяқталмаған құрылыс 2.432.369 мың теңге көлемінде (2015 жылғы 31 желтоқсанда: 1.012.567 мың теңге) құрылыс жұмыстары үшін сатып алынған материалдар мен босалқы бөлшектерді қамтиды. Осындай ұлғаюай ге) құрылыс жұмнегізінде мұнай айдауды арттырудың өндірістік бағдарламасының аясында Ақтау БМАС-ты қайта құру кезінде пайдалану үшін сатып алумен байланысты.

31 желтоқсанда аяқталған 2016 жыл үшін аяқталмаған құрылыс құнына кіргізілген тозу сомасы 15.736 мың теңгені құрады (2015 жыл үшін: 17.419 мың теңге).

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

14. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	Лицензиялар	Бағдарла- малық жасақтама	Жерді пайда- лануға арналған құқықтар	Өзге де	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
Түсімдер	46.196	24.128	119.609	–	189.933
Шығарылу	(4.960)	(9.590)	–	(3.635)	(18.185)
Өтелім	(48.578)	(344.677)	(236.484)	(3.775)	(633.514)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	4.777	9.588	–	3.634	17.999
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (13-ескертілме)	420	23.907	–	–	24.327
Валютаны қайта есептеу	(6.338)	–	(713.352)	–	(719.690)
2016 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	152.886	1.088.171	4.991.673	27.871	6.260.601
2014 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	194.907	1.131.148	4.120.734	32.654	5.479.443
Түсімдер	28.013	121.937	–	4.166	154.116
Шығарылу	(8.853)	(54.096)	–	–	(62.949)
Өтелім	(105.266)	(317.229)	(101.552)	(5.173)	(529.220)
Шығарулар бойынша жинақталған тозу	8.853	53.431	–	–	62.284
Аяқталмаған құрылыстан ауыстырылған (13-ескертілме)	1.118	447.598	–	–	448.716
Аударымдар мен ауыстырулар	(1.830)	1.830	–	–	–
Валютаны қайта есептеу	44.427	196	1.802.718	–	1.847.341
2015 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731
2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	672.215	4.535.902	8.036.273	85.022	13.329.412
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(519.329)	(3.447.731)	(3.044.600)	(57.151)	(7.068.811)
Қалдық құн	152.886	1.088.171	4.991.673	27.871	6.260.601
2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша					
Бастапқы құн	638.737	4.497.457	8.945.020	88.657	14.169.871
Жинақталған құнсыздану және өтелім	(477.368)	(3.112.642)	(3.123.120)	(57.010)	(6.770.140)
Қалдық құн	161.369	1.384.815	5.821.900	31.647	7.399.731

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

15. ӨЗГЕ ДЕ ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін үшінші тараптарға алғытөлемдер	1.717.166	7.786.525
Негізгі құралдар және құрылыс қызметтері үшін байланысты тараптарға алғытөлемдер (30-ескертілме)	14.695	—
Өзге де	15.065	27.156
	1.746.926	7.813.681
Минус: күмәнді борыштар бойынша резерв	(53.258)	(53.258)
Жиыны	1.693.668	7.760.423

Күмәнді қарыздар бойынша резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға	53.258	99.526
Бір жылға (қайтару)/есептеу (23-ескертілме)	—	(197)
Алғытөлемдерді есептен шығарудағы қолдану	—	(46.071)
31 желтоқсанға	53.258	53.258

16. ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ САУДА ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек 2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Үшінші тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	13.330.438	15.397.918
Байланысты тараптардың алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек (30-ескертілме)	1.947.068	814.409
Үшінші тараптардың өзге де кредиторлық берешегі	106.515	441.898
Байланысты тараптардың өзге де кредиторлық берешегі (30-ескертілме)	777	672
Жиыны	15.384.798	16.654.897

Қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешек аяқталмаған күрделі құрылысқа қатысты байланысты және үшінші тараптар алдындағы 11.769.003 мың теңге көлеміндегі берешекті қосатын (2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 13.578.970 мың теңге).

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді сауда және өзге де кредиторлық берешектің ағымдағы құны мына валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен	14.755.776	16.454.585
АҚШ долларымен	113.875	165.729
Ресей рублімен	44.737	2.570
Еуромен	20.135	19.451
Өзге де валютада	450.275	12.562
Жиыны	15.384.798	16.654.897

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

17. РЕЗЕРВТЕР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтердің қозғалысы келесі түрде берілген:

Қысқа мерзімді резервтер

Мың теңгемен	Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	Салықтар бойынша резерв (BTL)	Экология бойынша резерв (Компания)	Өзге де резервтер (Компания)	Жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	22.066	41.125	–	498.215
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	–	154.125	(41.125)	41.125	154.125
Резервті пайдалану	(587.895)	–	–	–	(587.895)
Валютаны қайта есептеу	–	(9.213)	–	–	(9.213)
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	696.289	–	–	–	696.289
2016 жылғы 31 желтоқсанға	543.418	166.978	–	41.125	751.521
2014 жылғы 31 желтоқсанға	408.757	221.373	41.125	53.567	724.822
Бір жылға резервті есептеу/ (қайтару)	–	(254.768)	11.079	–	(243.689)
Резервті пайдалану	(486.927)	–	(11.079)	(53.567)	(551.573)
Валютаны қайта есептеу	–	55.461	–	–	55.461
Ұзақ мерзімдіден қысқа мерзімге ауыстырылған қызметкерлердің сыйақысы	513.194	–	–	–	513.194
2015 жылғы 31 желтоқсанға	435.024	22.066	41.125	–	498.215

Ұзақ мерзімді резервтер

Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердегі өзгерістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін	
	2016 жыл	2015 жыл
Жылдың басына белгіленген төлемдері бар жәрдемақылар телеу	15.533.710	11.613.360
Таза пайыздық шығыстар (27-ескертпе)	1.112.503	832.855
Ағымдағы жылдың қызметтер құны (22, 23-ескертпелер)	641.073	1.070.515
Өткен кезеңнің қызметтер құны (22, 23-ескертпелер)	478.957	–
Пайда және залал арқылы көрсетілген актуарлық пайда (25-ескертпе)	(742.441)	–
Актуарлық залалдар (20-ескертпе)	(3.897.890)	2.503.907
Теленген сыйақылар	(587.895)	(486.927)
Жылдың аяғына белгіленген қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	12.538.017	15.533.710
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	543.418	435.024
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді бөлігі	11.994.599	15.098.686

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

17. РЕЗЕРВТЕР (жалғасы)

Ұзақ мерзімді резервтер (жалғасы)

Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттеме

Компания ағымдағы үздік есептік бағалауды ескере отырып, ұзақ мерзімді резервтерді қайта қарады. Пайдаланылған болжалдар мен дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгерістерге сезімталдық 5-ескертілмеде көрсетілген.

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жыл	2015 жыл
1 қаңтарға сальдо	21.999.701	20.631.009
Актив арқылы бір жылға есептеу (13-ескертілме)	129.237	1.674.849
Бағалауды өзге жиынтық кіріс арқылы қайта қарау	(6.886.484)	(1.157.829)
Бағалауды пайдалар мен залалдар арқылы қайта қараудан болған (кіріс)/залал және міндеттемелерді есептен шығару (25-ескертілме)	(1.556.766)	(443.410)
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (27-ескертілме)	1.336.398	1.295.082
31 желтоқсанға сальдо	15.022.086	21.999.701

18. ӨЗГЕ ДЕ ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де қысқа мерзімді міндеттемелер келесі түрде берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер (30-ескертілме)	10.407.356	11.330.298
Үшінші тараптардан алынған алғытөлемдер	6.037.076	6.494.876
Байланысты тараптардың алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек (30-ескертілме)	5.656.284	5.923.268
Үшінші тараптар алдында көлік экспедиция қызметтері бойынша берешек	5.067.651	4.035.988
Жеке табыс салығы	2.833.115	2.488.472
Бейрезидент заңды тұлғалардан түсетін төлемдерден табыс салығы	1.172.181	1.044.519
Зейнетақы қоры алдындағы кредиторлық берешек	580.524	693.938
Әлеуметтік салық	530.575	702.313
Үшінші тараптардан болашақ кезеңдер табыстарының ағымдағы бөлігі	460.940	1.086.643
Өзге де салықтар	349.023	278.888
Мүлікке салынатын салық	162.122	23.773
Төленуге жататын ҚҚС	8.650	20.045
Өзге де есептеулер	1.241.923	908.055
Жиыны	34.507.420	35.031.076

19. ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Жерді ұзақ мерзімді операциялық жалға алу шартына сәйкес «Батуми халықаралық контейнерлік терминал» ЖШҚ-дан (бұдан әрі – «БХКТ») BTL тобымен алынған алдағы кезеңдердің кірісі 2016 жылғы 31 желтоқсанға 7.731.328 мың теңге мөлшерінде алдын ала төлемдер сомасын көрсетеді (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 8.081.762 мың теңге).

20. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ

Жарғылық (акционерлік) капитал

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарғылық капиталы жарияланған, шығарылған және 62.503.284 мың теңге көлемінде толық төленген 384.635.600 жай акциядан құралды, жарияланған бірақ шығарылмаған және төленбеген 1 акцияны қоспағанда.

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жарғылық капитал Компанияның акцияларды шығаруға байланысты 565.717 мың теңге мөлшерінде шеккен кеңес беру қызметтердің құны шегеріліп көрсетілді және 61.937.567 мың теңгені құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

20. МЕНШІКТІ КАПИТАЛ (жалғасы)

Сатып алынған меншікті үлес құралдары

Миноритарлық акционердің өтініші мен Директорлар кеңесінің шешімі бойынша Компания 2016 жылы 9.549 мың теңге көлемінде орналастырылған 7.500 жай акциясын қайта сатып алды.

Активтерді қайта бағалау бойынша резервтер

Активтерді қайта бағалау бойынша резерв Топтың негізгі құралдарының қайта бағалануы және құнсыздануы негізінде және бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесінен құралған.

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Топтың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резерв	207.642.414	102.140.226
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың негізгі құралдарын қайта бағалау бойынша резервтегі үлесі	22.704.244	23.423.150
Жиыны	230.346.658	125.563.376

Есептілік валютасын қайта есептеу резерві

2016 жылғы 31 желтоқсанға есептілік валютасын қайта есептеу резерві 32.918.111 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанға 36.210.843 мың теңге). Бұл резервтің өзгеруі шетел кәсіпорындарының есептілігінің қайта есептелуімен байланысты (4.2-ескерту).

Меншік капиталдың өзге де резервтері

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша меншікті капиталдың өзге де резервтері 695.389 мың теңге мөлшерінде залалды (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 3.813.701 мың теңге) құрады. Осы резервтің өзгерісі 3.897.890 мың теңге (17-ескерту) мөлшерінде белгіленген төлемдері бар жоспарлар бойынша қайта бағалаудан болатын актуарлық пайданы танумен негізделген, оның салық әсері 779.578 мың теңгені (28-ескерту) құрайды (2015 жылғы 31 желтоқсанға: залал 2.503.907 мың теңгені, оның салық әсері 500.781 мың теңгені құрады).

Өзге де

2015 жылы Директорлар кеңесінің шешімі негізінде Компания ҚМГ ға 2016 жылғы 30 маусымға дейінгі өтеу мерзімімен 20 миллиард теңге мөлшерінде пайызсыз қарыз берді. Компания 1.644.382 мың теңге мөлшерінде берілген қарыз бойынша дисконтты үлестірілмеген пайдада таныды және кезеңнің басына өтелмеген дисконт 1.264.921 мың теңгені құрады. 2016 жылдың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚМГ пайызсыз қарызды қайтарды, дисконт толығымен өтелді (26, 30-ескертулер).

Дивидендтер

2016 жыл ішінде Компания Акционерлер жалпы жиналысының 2016 жылғы 27 мамырдағы шешіміне сәйкес өз акционерлеріне 1 акцияға 133 теңге есебімен 51.156.535 мың теңге (2015 жылы: 1 акцияға 120,71 теңге есебімен 46.429.363 мың теңге): оның ішінде ҚМГ-ға – 46.040.881 мың теңге (2015 жылы: 41.786.427 мың теңге), миноритарлық акционерлерге – 5.115.654 мың теңге (2015 жылы: 4.642.936 мың теңге) есептеді және төледі.

21. ТҮСІМ

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы түсім келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	171.762.134	176.036.600
Құбырларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтер	9.518.791	8.918.816
Мұнайды және мұнай өнімдерін ауыстырып құю және темір жолмен тасымалдау	8.088.986	14.562.118
Су тасымалдау қызметтері	7.156.674	6.603.736
Теңіз кемежай қызметтері	5.462.714	3.648.789
Жеткізілмеген мұнай келемі үшін төлем	2.507.272	1.294.978
Мұнайдың көлік экспедициясы	713.708	594.761
Мұнайды сақтау бойынша қызметтер	62.951	58.222
Өзге де	1.834.585	1.443.742
Жиыны	207.107.815	213.161.762

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

21. ТҮСІМ (жалғасы)

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 51.090.880 мың теңгені, 24.509.836 мың теңгені, 13.181.553 мың теңгені және 13.164.119 мың теңгені құрады (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ең төрт үлкен жүк жіберушілерден түскен түсім, тиісінше, 49.586.658 мың теңгені, 24.980.450 мың теңгені, 12.632.136 мың теңгені және 14.828.129 мың теңгені құрады).

22. САТЫЛҒАН ТАУАРЛАР МЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы сатылған тауарлар мен қызметтердің өзіндік құны келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	48.189.834	43.692.713
Тозу және өтелім	39.786.718	32.379.654
Отын және материалдар	7.822.702	7.708.753
Электрэнергия	6.755.713	6.968.369
Табыс салығынан басқа салықтар	6.344.703	5.415.904
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	5.041.045	4.721.519
Күзет қызметтері	4.145.043	4.231.976
Газға арналған шығындар	2.885.866	2.559.678
Әуеден күзету қызметтері	1.563.931	1.608.525
Темір жол қызметтері	1.137.994	8.050.129
Еңбек қызметінің аяқталуына байланысты қызметкерлерге сыйақы беруге арналған шығындар (17-ескертілме)	1.052.828	1.004.841
Іссапар шығыстары	896.935	874.997
Сақтандыру	660.847	516.489
Қоршаған ортаны қорғау	403.775	473.387
Байланыс қызметтері	259.822	267.810
Операциялық жалға беру	229.036	281.373
Өндірістік активтерді диагностикалау	165.268	843.692
Өзге де	2.519.723	2.464.180
Жиыны	129.861.783	124.063.989

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2016 жылғы 1 қаңтарынан бастап өндірістік қызметкерлердің жалақысын индексстеумен және жылдың қорытындысына сәйкес сыйақының есептелуіне байланысты.

Тозу және өтелім шығындарының артуы негізінен 2015 жылы аяқталмаған құрылыс нысандарының іске қосылуымен, сондай-ақ 2016 жылда олардың қайта бағалуына байланысты.

Темір жол қызметтер бойынша шығындардың азаюы мұнай жүктерін тасымалдау көлемінің 2015 жылғы 12 ай аралығында 2.973 мың тоннадан 2016 жылғы 12 ай аралығында 346 мың тоннаға дейін қысқаруына байланысты.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

23. ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жалпы және әкімшілік шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	9.137.439	7.576.892
Күмәнді берешек бойынша резервті есептеу, нетто (9, 11 және 15-ескертпелер)	1.668.566	107.656
Тозу және өтелім	1.087.850	848.467
Кеңес беру қызметтері	727.278	643.244
Кеңсеге қызмет көрсету	484.629	483.416
Іссапар шығыстары	303.027	282.936
Табыс салығынан басқа салықтар	261.707	225.816
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	215.390	196.722
Оқыту	150.321	150.197
Қайырымдылыққа арналған шығыстар	140.411	13.526
Сақтандыру және қауіпсіздікті қамтамасыз ету	140.276	124.056
Материалдар және отын	126.999	143.345
Өтелуге тиісті емес ҚҚС бойынша шығыстар	109.801	240.830
Банк қызметтері	108.866	133.250
Байланыс қызметтері	107.267	113.615
Жарнамаға шығыстар	90.863	11.479
Ақпараттық қамту шығыстары	90.770	101.710
Әлеуметтік сала бойынша шығыстар	77.897	185.200
Еңбек қызметі аяқталғанға байланысты қызметкерлерге сыйақы бойынша шығындар (17-ескертпе)	67.202	65.674
Операциялық жалға беру	37.286	45.321
Ескірген тауарлы-материалдық қорлар бойынша резервті (қайтару)/ есептеу, нетто	(95)	6.644
Өзге де	519.649	392.224
Жиыны	15.653.399	12.092.220

Қызметкерлерге жұмсалған шығындардың ұлғаюы 2016 жылда әкімшілік қызметкерлердің жалақысын индексстеумен және жылдың қорытындысына сәкес сыйақының есептелуіне байланысты.

24. ӨЗГЕ ДЕ ШЫҒЫСТАР

2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған өзге де операциялық шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	14.212.545	1.330.882
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығарылуынан болған шығыстар	239.377	1.376.960
Өзге де шығыстар	628.802	357.009
Жиыны	15.080.724	3.064.851

25. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы өзге де кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Активтерді жою және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелер резервін қайта қараудан болған кірістер (17-ескертпе)	1.556.766	443.410
Айыппұлдар мен өсімақылардан болған кіріс	1.143.367	447.149
Актуарлық пайда (17-ескертпе)	742.441	—
Болашақ кезеңдер кірістерінің өтелімі (30-ескертпе)	—	260.305
Өзге де кірістер	497.201	508.277
Жиыны	3.939.775	1.659.141

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

26. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ТҮСКЕН КІРІСТЕР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша түскен кірістер келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Банк салымдарының және ағымдағы шоттардың пайыздық кірісі	4.885.662	2.588.355
Пайызсыз қарыз бойынша дисконт (30-ескертпе)	1.264.921	379.461
Қызметкерлерге берілген қарыздар: дисконт өтелімі	10.932	28.483
Үшінші тараптардан өзге де қаржылық кірістер	29.390	30.598
Жиыны	6.190.905	3.026.897

27. ҚАРЖЫЛАНДЫРУ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы қаржыландыру бойынша шығыстар келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Активтерді жою және жерді қайта еңдеу бойынша міндеттемелер резервінің өтелімі (17-ескертпе)	1.336.398	1.295.082
Қызметкерлерге сыйақы: таза пайыздық шығыстар (17-ескертпе)	1.112.503	832.855
Өзге де қаржылық шығындар	10.936	49.493
Жиыны	2.459.837	2.177.430

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

2016 жылғы және 2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы табыс салығы келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	16.774.997	22.668.024
Өткен жылдарды түзету	446.882	1.175.541
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша үнемділік	(6.842.143)	(1.237.107)
Табыс салығы	10.379.736	22.606.458

Резидент кәсіпорындардың табыс салығын есептеу үшін қолданылатын салық базасының 2017 жылғы 1 қаңтардан бастап өзгеруіне байланысты, Грузия салық заңнамасының өзгеруінің әсерінен, 2016 жылғы 31 желтоқсанда Топ 2.235.454 мың теңге мөлшерінде BTL тобына қатысты кейінге қалдырылған салық міндеттемесінің теңгерімдік құнын есептен шығарды, соның ішінде, 1.370.377 мың теңге пайда мен залал есебінен және 865.077 мың теңге өзге де жиынтық кіріс есебінен. Сондықтан салық салынатын база ретінде үлестірілген пайда (дивидендтер), кәсіпкерлік қызметке байланысты емес шығыстар, сондай-ақ өтеусіз тауарлар аудару / қызметтер көрсету / ақша қаражатын аудару қолданылады. 2017 жылғы 1 қаңтарына дейін табыс салығын есептеу үшін салық базасы Грузияның қолданыстағы салық заңнамасының талаптарына сәйкес айқындалатын салық салынатын табысы болып табылады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

2016 және 2015 жылдарға табыс салығы мөлшерлемесіне көбейтілген табыс салығы мен бухгалтерлік пайда бойынша шығыстар арасындағы салыстырмалы тексеру:

Мың теңгемен	2016 жыл	2015 жыл
Салық салуға дейінгі пайда	54.907.654	67.319.394
Салықтың ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Бухгалтерлік пайдадан түскен табыс салығы бойынша шығыстар	10.981.531	13.463.879
Өткен жылдарды түзету	446.882	1.175.541
Тұрақты айырмалардың салық әсері		
Уақытша айырманы есептен шығару	(1.370.377)	—
Технологиялық мұнай қалдығынан түскен кіріс	503.353	605.683
Өзге де шегерілмейтін шығыстар	396.021	583.262
Өзге де түзетулердің салық әсері		
Үлескерлік қатысу әдісі бойынша есепке алынатын бірлескен кәсіпорындардың залалы	(467.293)	6.934.828
Түрлі салық мөлшерлемелердің әсері	(110.381)	(156.735)
Жиынтық кіріс туралы шоғырлындырылған есепте көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстар	10.379.736	22.606.458

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Қаржылық жағдай туралы тиісті есептердің жасалу күніне шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген активтерді және міндеттемелер мен сомаларды есептеу үшін салық негіздеме аралығындағы уақытша айырмаларға қолданылатын заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген мерзімі ұзартылған салық сальдосы 31 желтоқсанға келесіні қамтиды:

Мың теңгемөн	2016 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2015 жылғы 31 желтоқсан	Пайда мен залал есебіне жатқызу	Есептілік валютасын қайта есептеуге жатқызу	Капиталдың өзге де резервтеріне жатқызу	2015 жылғы 1 қаңтар
Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер									
Қызметкерлерге беретін сыйақылар мен өзге де ақылар және тиісті шығындар	2.994.320	188.398	-	(779.578)	3.585.500	(32.913)	-	500.781	3.117.632
Күмәнді қарыздар бойынша резерв	139.381	(23.438)	-	-	162.819	12.464	-	-	150.355
Ескірген және өтімсіз тауарлы- материалдық қорына резерв	3.549	(3.961)	-	-	7.510	1.268	-	-	6.242
Активтерді пайдаланудан шығару және жерді қайта өңдеу бойынша міндеттемелерге резерв	3.004.417	23.203	-	(1.377.295)	4.358.509	504.324	-	(231.565)	4.085.750
Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелерге резервтер және өзге де резервтер	8.225	(52.145)	-	-	60.370	11.693	-	-	48.677
Теләмге салық	114.798	(9.507)	-	-	124.305	26.943	-	-	97.362
Байланысты тараптардың келешек кезеңдегі кірістері	-	-	-	-	-	(52.061)	-	-	52.061
Ішкі топ қарыздары бойынша қаржы міндеттемелері	-	(37.671)	-	-	37.671	(91.161)	-	-	128.832
	6.264.690	84.879	-	(2.156.873)	8.336.684	380.557	-	269.216	7.686.911
Мерзімі ұзартылған салық бойынша міндеттемелер									
Негізгі құралдар	(67.121.203)	6.757.264	-	(24.859.140)	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)
	(67.121.203)	6.757.264	-	(24.859.140)	(49.019.327)	856.550	(1.199.835)	178.784	(48.854.826)
Мерзімі ұзартылған салық бойынша таза міндеттемелер	(60.856.513)	6.842.143	-	(27.016.013)	(40.682.643)	1.237.107	(1.199.835)	448.000	(41.167.915)

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**28. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Негізгі құралдар бойынша мерзімі ұзартылған салықтар салық және бухгалтерлік есепке алудағы негізгі құралдардың өтелімінің түрлі мөлшерлемелері мен негізгі құралдардың құнсыздануынан болған салық және бухгалтерлік базалардың арасындағы айырманы құрайды.

Мерзімі ұзартылған салықтың активі, болашақта салық салынған кірістің пайда болу ықтималдығына, біршама активтің пайдаланылуына байланысты көрсетілген дәрежеде танылады. Мерзімі ұзартылған салықтың активі салық жеңілдіктердің болмауының ықтималдығына байланысты көрсетілген дәрежеде азаяды.

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ

Басқару мақсатында Топ қызмет көрсетуіне байланысты бизнес-бөлімшелерге бөлінген және үш есептік сегменттен тұрады:

- мұнай тасымалдау және сонымен байланысты қызметтер;
- мұнайды ауыстырып құю;
- өзге де сегменттер.

Сәйкестендірілетін, бірақ жеке есептік шектен аспайтын сегменттер «Өзге де сегменттерге» біріккен (жеке сегменттердің түсім мөлшері жиынтық түсімнің кемінде 10%). Оларға БТК құрғақ жүк таситын, паромдық және контейнерлік терминалдарды қолдана отыра құрғақ жүкті (аршылмаған қант, аммоний нитраты, цемент, дән, құнбағыс және құнжара) ауыстырып тиеу және жолаушы терминалының қызметі жатады.

Мұнай тасымалдаумен байланысты қызметтерге есептік шектен аспайтын және қызметтің негізгі түрімен немесе мұнай құбырлары деген Топтың негізгі активтерімен тығыз байланысқан су тасымалдау, мұнайды сақтау, экспедиторлық, Компаниямен көрсетілетін пайдалану және құбырларға техникалық қызмет көрсету қызметтері кіреді. Қызметтің кейбір түрлері бойынша Топ басшылығына жеке басқарушылық есептілік берілмейді және сәйкесінше мұндай қызметтер жеке сегмент болып бөлінбейді.

БМТ-ны пайдалана отырып, БТК арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін ауыстырып құю бойынша қызметтер «Мұнайды ауыстырып құю» сегментіне кіреді. Мұнай терминалының кірістері мұнай мен мұнай өнімдерін сақтау, ауыстырып құю және жөнелту арқылы туындайды. Жөнелту қызметіне азербайжан-грузин шекарасынан Батуми терминалына теміржол арқылы мұнай мен мұнай өнімдерін тасымалдау жатады. Қызметтің бұл түрі мұнайды ауыстырып құюмен тікелей байланысты, сондықтан жеке сегменттікке бөлінбейді.

Топ басшылығы сегменттер пайдасына қарай сегменттерді талдайды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

29. СЕГМЕНТТЕР ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТ (жалғасы)

Мың теңгемен	2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға				2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталатын 12 айға			
	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын	Мұнай тасы- малдау және байланысты қызметтер (Қазақстан)	Мұнайды ауыстырып құю (Грузия)	Өзге де	Сегменттер бойынша жиын
Түсім								
Сыртқы клиенттерге сату	191.869.628	9.079.690	6.158.497	207.107.815	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762
Барлық түсім	191.869.628	9.079.690	6.158.497	207.107.815	193.617.592	15.509.570	4.034.600	213.161.762
Қаржы нәтижелері								
Пайда мен залал арқылы негізгі құралдардың құнсыздануы	(9.197.852)	(3.510.353)	(1.504.340)	(14.212.545)	(1.330.882)	-	-	(1.330.882)
Тозу мен өтелім	(37.865.889)	(2.126.990)	(881.689)	(40.874.568)	(31.285.990)	(1.268.517)	(673.614)	(33.228.121)
Пайыздар бойынша кірістер	4.840.552	45.110	-	4.885.662	2.549.552	36.142	33.260	2.618.954
Бірлескен кәсіпорындар пайдаларындағы/(залалындағы) үлесі	2.336.465	-	-	2.336.465	(34.674.141)	-	-	(34.674.141)
Табыс салығы бойынша (шығыстар)/үнемділік	(12.525.227)	1.532.362	613.129	(10.379.736)	(21.987.166)	(547.895)	(71.397)	(22.606.458)
Сегмент пайдасы	47.693.066	(3.984.688)	819.540	44.527.918	42.157.275	2.241.690	313.971	44.712.936
Активтер жиыны	671.987.485	50.386.782	22.601.730	744.975.997	549.165.702	50.635.685	19.461.137	619.262.524
Міндеттемелер жиыны	141.124.446	11.381.187	4.495.082	157.000.715	130.656.666	5.406.399	10.267.949	146.331.014
Өзге де ақпаратты ашу								
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындарға инвестициялар (12-өскертпе)	15.728.257	-	-	15.728.257	13.918.006	-	-	13.918.006
Күрделі шығындар	38.046.856	3.257.807	1.537.342	42.842.005	75.641.329	1.332.376	826.830	77.800.535

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР

Егер тараптың бір жағы екінші жақты бақылай алса немесе қаржылық не операциялық шешім қабылдаған кезде екінші жаққа едәуір әсер етсе, 24 ҚЕХС «Байланысты тараптар туралы ақпараттар ашуға» сәйкес тараптар байланысты деп саналады. Әр байланысты тараппен болуы мүмкін қатынасты бағалаған кезде тек заңдығына ғана емес, қарым-қатынастың егжей-тегжейіне назар аударылады.

Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мәлімдемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Келесі кестелерде 2016 және 2015 жылдары байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомасы мен 2016 және 2015 жылдардағы 31 желтоқсанына тиісті сальдо көрсетілген.

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына негізгі құралдар үшін берілген ұзақ мерзімді алғытөлемдер		14.695	—
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	15	14.695	—

Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардың сауда және өзге де дебиторлық берешегі			
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		2.218.268	719.246
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		812.058	701.270
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындардың сауда дебиторлық берешегі		436	223
	9	3.030.762	1.420.739
ҚМГ мен «Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де дебиторлық берешегі	9	509	36.122
Байланысты тараптардан сауда және өзге де дебиторлық берешектің жиыны		3.031.271	1.456.861

Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарына берілген алғытөлемдер		140.560	1.684.777
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға берілген алғытөлемдер		117.356	156.322
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	11	257.916	1.841.099

Байланысты тараптарға берілген келешектегі шығындар мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер			
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың келешек шығындары		5.791	—
Байланысты тараптарға берілген алғытөлемдер жиыны	11	5.791	—

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар келесідей көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыздар		–	18.735.079
Байланысты тараптарға берілген пайыссыз қарыздар жиыны	8,20	–	18.735.079

Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешек мынадай берілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында тауарлар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек			
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		1.278.291	255.056
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында кредиторлық берешек		668.777	559.353
	16	1.947.068	814.409
«Самұрық-Қазына» Тобының бақылауындағы кәсіпорындар алдында өзге де кредиторлық берешек			
	16	777	672
		777	672
Байланысты тараптар алдында сауда және өзге де кредиторлық берешектің жиыны		1.947.845	815.081

Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		9.990.855	10.845.082
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		416.492	485.209
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан алынған алғытөлемдер		9	7
Байланысты тараптардан алынған алғытөлемдер жиыны	18	10.407.356	11.330.298

Байланысты тараптар алдында өзге де ағымдағы міндеттемелер мынадай көрсетілген:

Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы 31 желтоқсан	2015 жылғы 31 желтоқсан
Байланысты тараптар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек			
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындар алдында мұнай көлік экспедициясы қызметтері үшін берешек		5.656.284	5.923.268
	18	5.656.284	5.923.268
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар			
Негізгі басқарушы қызметкерлерге сыйақылар		43.840	8.062
		43.840	8.062
Байланысты тараптар алдында өзге де міндеттемелердің жиыны		5.700.124	5.931.330

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

30. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛҒАН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)

Топтың байланысты тараптармен 31 желтоқсанда аяқталатын жыл бойы жасалған мәмілелері келесі түрде берілген:

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2016 жылғы	2015 жылғы
Байланыс тараптарға сату		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	114.182.315	111.861.543
Бірлескен кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім	8.108.759	7.612.064
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарға көрсетілген қызметтерден түскен түсім	4.553.518	5.361.313
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың өзге де қызметінен түскен түсім	24.878	28.096
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындарының өзге де қызметінен түскен түсім	1.337	—
Жиыны	126.870.807	124.863.016

ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардың негізгі қызметінен түскен түсім мұнай және су тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен байланысты.

Мың теңгемен	31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
	2016 жыл	2015 жыл
Байланысты тараптардан сатып алу		
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	9.359.945	9.167.825
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	3.004.858	2.691.546
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдарды сатып алу	991.574	520.282
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан негізгі құралдар сатып алу	841.864	214.713
ҚМГ жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	70.860	262.611
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан тауарлы-материалдық қорларды сатып алу	18.778	14.741
«Самұрық-Қазына» Тобының жалпы бақылауындағы кәсіпорындардан материалдық емес активтерді сатып алу	—	15.737
Бірлескен бақылаудағы кәсіпорындардан қызметтерді сатып алу	4.877	—
Жиыны	14.292.756	12.887.455

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың өзге де операциялық кірістері келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы	2015 жылғы
Байланысты тараптардан болған өзге де операциялық кірістер			
Байланысты тараптардан болған алдағы кезеңдер кірістерінің өтелімі	25	—	260.305
Жиыны		—	260.305

Байланысты тараптармен операциялар бойынша Топтың қаржылық кірістері келесі түрде көрсетілген:

		31 желтоқсанға аяқталған жыл үшін	
Мың теңгемен	Ескертпе	2016 жылғы	2015 жылғы
Байланысты тараптардан түскен қаржылық кіріс			
ҚМГ-ға берілген пайыссыз қарыз бойынша дисконт	26	1.264.921	379.461
Жиыны		1.264.921	379.461

2016 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін басты басқарушы қызметкерлерге есептелген сыйақының жалпы сомасы 759.880 мың теңге (2015 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 548.955 мың теңге). Басты қызметкерлерге төлемдер негізінен келісім шарттар және Компанияның ішкі ережелерімен белгіленген жамақ және сыйақылар бойынша шығыстардан тұрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Қызмет жүргізу шарттары

Нарықтық экономиканың талаптарына сәйкес, Қазақстан экономикалық реформалар және өзінің құқықтық, салық және нормативтік базасын дамытуды жалғастыруда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалар мен әзірлемелерге және экономикалық, қаржылық және ақша-кредит саясаты саласындағы Үкімет қабылдаған шаралардың тиімділігіне тәуелді.

Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі 2015 жылғы 20 тамыздан бастап, АҚШ долларына және басқа да негізгі валюталарға қатысты теңгенің айырбас бағамын бұрынғы деңгейде ұстап тұрудан бас тартуға, валюталық басқыншылық көлемдерін төмендетуге және теңгенің айырбас бағамын қалыптастыру үдерісіне араласуды қысқартуға шешім қабылдады. 1 АҚШ долларының құнсыздануға дейін ресми бағамы 188,38 теңгені құрады. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ долларының айырбас бағамы 333,29 теңгені құрады.

2015 жылы мұнай бағасының айтарлықтай төмендеуі және қазақстандық теңгенің құнсыздануы Қазақстан экономикасына айтарлықтай теріс әсерін тигізді. Басқа да факторлармен бірге осы факторлардың жиынтығы капиталдың қол жетімділігінің төмендеуіне, капиталдың құнын артуына, инфляцияның және экономикалық өсуіне қатысты белгісіздіктің төмендеуіне әкелді. Топ басшылығы ағымдағы ортада Топтың тұрақтылығын қолдау үшін тиісті шаралар қабылдайтынына сеіімді.

Салық салу

Қазақстандық салық салу заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілері әрдайым өзгерістер мен әр түрлі түсіндірмелердің мән-мағынасы болады. Жергілікті, облыстық және ұлттық салық органдарының әр түрлі пікірі болуы мүмкін, соның ішінде ҚУҚС-на сәйкес қаржылық есептіліктің кіріс және шығыс, сондай-ақ басқа да баптарды талқылауда туындайтын пікірлерге қатысты. Қазақстанда қолданыстағы заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылыққа қолданылатын айыппұл мен өсімпұл жүйесі өте қатаң.

Айыппұлдық ықпалшараға 2,5-ке көбейтілген, Қазақстан Ұлттық банкімен белгіленген, қайта қаржыландырылған мөлшерлемесі бойынша есептелген өсімпұл мен қосымша есептелген салық сомасынан 50% көлемінде болатын айыппұлдар кіреді. Нәтижесінде, айыппұл мен өсімпұл сомалары кез келген есептелген салықтың туындысы болуы мүмкін. Салық салу кезеңдері тексерудің алдындағы жылдың күнтізбелік бес жыл мөлшерінде салық органдары тексеру үшін қол жетімді болады. Белгілі жағдайларда тексерулер ұзақ мерзімді қамтуы мүмкін.

Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздік нәтижесінде салық, айыппұлдық ықпалшара мен өсімпұл сомасы, егер ондайлар болса, қазіргі уақытқа дейін шығысқа жатқызылатын және 2016 жылдың 31 желтоқсанына есептелген соманы асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2016 жылдың 31 желтоқсанына қолданыстағы заңнамаға түсінік беру тиісті деп есептейді және салық бойынша тек осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілгендерді алмағанда Топтың ұстанымы расталады деген ықтимал бар.

Трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау, операцияға қатысушылар байланысты тараптар болып табылатындығын немесе табылмайтындығын назарға алмастан кең ауқымға таралған және халықаралық бизнеске тура немесе жанама қатысты көптеген операцияларына қолданылады. Трансфертті баға белгілеу бойынша заңнама операцияларға қолданылатын барлық салық «ұзартылған қол» принципі бойынша белгіленген нарық бағаларының негізінде есептелуін талап етеді.

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген. Жаңа заң толық емес және заңның кейбір ережелеріне байланысты үлгім жағдайлары бар. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей жетекшілік ету жоқ. Нәтижесінде, операцияның әралуан түріне қолданылатын трансфертті баға белгілеу бойынша бақылауды іске асыру реттелмеген.

Қазақстанның трансфертті баға белгілеу туралы заңнамасына байланысты екіұштылықтың болуы салық органдарының Топ ұстанымынан бөлек ұстанымды қабылдауына әкеледі, ол өз кезегінде 2016 жылғы 31 желтоқсанға қосымша салықтарға, айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеліп соқтырады.

Басшылық 2016 жылғы 31 желтоқсанға қолданыстағы заңнамаға түсінік беру дұрыс деп санайды және салық бойынша Топ ұстанымы құпталады деген ықтимал бар.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)**31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Салық салу (жалғасы)***Грузиядағы кәсіпорындардың салық міндеттемелері*

Грузияның салық кодексіне сәйкес (бұдан әрі – «ГСК»), салық органдары салық салу мақсатында нарық бағаларын пайдалану туралы дәлелденген жазбаша шешім қабылдауға құқылы, егер мәміле байланысты тараптар арасында жасалса. Бірақ ГСК-да тауарлар мен қызметтердің нарық бағасын анықтау жөнінде белгілі нұсқау болғанмен, анықтау механизмі жеткіліксіз әзірленген және Грузияда трансфертті баға белгілеу бойынша жеке заңнама жоқ. Осындай түсініксіздіктің болуы байланысты тараптар арасындағы мәмілелерген салық салуды қарастырған кезде салық органдары ұстанымының екіұштылығын тудырады.

Топтың грузиялық еншілес ұйымдарында Топтың шетелдік еншілес ұйымдарымен, сондай-ақ бір бірімен жасалған мәмілелердің елеулі көлемі бар. Бұл мәмілелер байланысты тараптар арасындағы мәмілелерге жатады және оларға Грузияның салық органдары қарсы болуы мүмкін. Басшылық Топ ұйымдары арасында жасалған мәмілелердегі баға белгілеу нарықтық жағдайларда жүзеге асырылады деген негіздемеге маңызды дәлелдер бар деп есептейді, бірақ нарық бағасын анықтау жөнінде заңнамалық базаның болмағандығынан, салық органдарының ұстанымы Топ ұстанымынан өзгеше болуы мүмкін.

Грузияның Салық қызметі (бұдан әрі – «ГСК») 2015 жылы БМТ мен БТК-ның 2009-2014 кезеңіне салық тексерулер нәтижесінде 8.583 мың АҚШ доллары көлемінде қосымша салықтар мен айыппұлдар есептеді (2.860.628 мың теңгеге баламалы). ГСК шешімімен келіспеген компаниялар шағым арыз берді.

2016 жылғы қазанда Грузия Қаржы министрлігінің Даулар жөніндегі кеңесі БМТ талабын қанағаттандырды және аудит департаментіне 5.831 мың АҚШ долларына (1.943.414 мың теңгеге баламалы) БМТ-ның жете есептелген салығын жоюды тапсырды. БТП-ның 2.752 мың АҚШ доллары (917.214 мың теңгеге баламалы) сомасына қатысты арызы ГСК-ға қайта қарауға жіберілді.

ВТЛ Тобының басшылығы, жергілікті салық заңнамасының талдауына және ұқсас салық тексерістер бойынша ағымдағы тәжірибеге негізделе отыра, салық бойынша резерв ретінде танылған 506 мың АҚШ долларын (168.645 мың теңгеге баламалы) 2016 жылғы 31 желтоқсанға төлеуді ықтимал деп санайды. Сондай-ақ, 2016 жылдың ішінде Топ салық бойынша 361 мың АҚШ доллары (120.318 мың теңгеге баламалы) көлеміндегі шығындарды мойындады. Қалған 1.885 мың АҚШ доллары (628.252 мың теңгеге баламалы) қосымша міндеттемелер ретінде танылмады, себебі басшылық БТП апелляциясы табысты болады және бұл бөлікте қаржы ресурстарының жылыстауы екіталай деп есептейді.

Қоршаған ортаны қорғау бойынша міндеттемелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау бойынша заңнама даму үдерісі үстінде, сондықтан үнемі өзгерістерге шалдығады. Заңнаманың өзгеруі нәтижесінде пайда болған ықтимал міндеттемелер шынайы бағалана алмайды. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Топтың осы қаржылық есептілікте көрсетілгендерді қоспағанда, қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне едәуір теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді (5, 17-ескертулер).

Сақтандыру мәселелері

Қазақстан Республикасында сақтандыру саласы даму сатысында, сондықтан әлемнің басқа өңірлерінде таралған сақтандырып қорғаудың көптеген нысандары тұтас алғанда әлі қол жетімді емес.

Топ мүлікті, Топтың объектілерінде болған немесе оның қызметіне жататын апат нәтижесінде мүлікке немесе қоршаған ортаға залал келтірілгені үшін үшінші тұлға алдында жауаптылықты сақтандыруды жүзеге асырады.

Шарттық міндеттемелер

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін 25.628.294 мың теңгеге сомаға (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 42.647.645 мың теңге) сатып алуға шарттық міндеттемелері болған.

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлесіп бақылайтын кәсіпорындардың негізгі құралдар мен құрылыс қызметтерін сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелерінде Топтың үлесі 147.419 мың теңгені (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 361.105 мың теңге) құрады.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Сот талқылаулары

ВТЛ компаниялар тобының бизнес-контрагенттерімен болған сот талқылаулары

2015 жыл ішінде Топ компаниялары Грузияда бірқатар сот талқылауына тартылды. Топқа берілген талап-арыздың жалпы сомасы 62 миллион АҚШ долларын (20.663.980 мың теңгеге баламалы) құрады. Тараптар Бітімгершілік актісіне қол қойды, сот талқылаулары аяқталды және 2015 жылғы 22 шілдеде сот органдары БМТ-дағы ВТЛ үлесіне, БМТ-ның жылжымайтын мүлкіне және БМТ БТК-ның 100% үлесін басқару айрықша құқығына салынған қамақты алып тастады. 2016 жылдың наурыз айында тараптар өзара тиімді шарттар бойынша қосымша келісімге келеді.

БХКТ-мен болған сот талқылаулары

Теңіздік айлақтарды, белгілі бір жылжитын мүлікті және 13-ға жерді 48 жыл кезеңіне жалға беруші БХКТ жалдау шартын бұзғаны үшін БТК-ға қарсы талап-арыз берді. БХКТ 5.422 мың АҚШ доллары (1.807.098 мың теңгеге баламалы) мөлшерінде материалдық және ағлақтық залалды өтеуді талап етті.

2015 жылғы 4 қыркүйекте Дауды реттеу туралы келісімге қол қойылды. Осы келісімге сай Тараптар барлық сот талқылауын тоқтатуға келісті. 2015 жылдағы қосымша келісім және таласты реттеу келісіміне сәйкес, 2016 жыл аралығында Тараптар өз міндеттерін толығымен өтеді.

БМТ-мен болған сот талқылаулары

2016 жылғы 19 желтоқсанда Грузияның сот атқарушы органдарынан талап-арызды қозғағанға дейін қамтамасыз ету туралы соттың анықтамасын орындау туралы ұсыныс түсті, онда БМТ-ның нарықта доминанттық жағдайды пайдаланбауы туралы, сондай-ақ қызмет көрсету туралы шарт жасау талаптары көрсетілген.

Көрсетілген анықтамаға сай сот БМТ меншігіндегі жылжымайтын мүлікке – жер учаскесіне (Батуми қ.) және онда орналасқан ғимараттар мен құрылыстарға тыйым салуды ұйғарды.

Тыйым салынған мүліктің құны 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 55 млн. АҚШ долларын (18.330.950 мың теңгеге баламалы) құрайды.

Бұл тыйым салу тыйым салынған мүлікті меншіктен шығаруды шектейді, бірақ БМТ операциялық-шаруашылық қызметін қозғамайды. 2016 жылғы 23 желтоқсанда БМТ жоғарыда көрсетілген анықтама бойынша Тбилиси қалалық сотына шағымданды.

БМТ-ның басшылығы арызданушының БМТ-ға деген наразылығын негізсіз деп санайды. Бұл ретте, 2016 жылғы 31 желтоқсандағы тәуекелдікті бағалауға мүмкіндік жоқ, себебі талап-арызды Грузия заңнамасы бойынша екі айлық мерзімде арызданушы БМТ-ға тапсыру керек еді, ал БМТ ондай талап-арызды алмады.

БМТ басшылығы арызданушымен болған дауды келіссөз жүргізу арқылы реттеуді қарастыруда.

ВТЛ тобынның кепілдегі активтері

2015 жылғы 31 желтоқсанға БМТ-ның негізгі құралдарының қалдық құны 46.600 мың АҚШ доллары (15.844.466 мың теңгеге баламалы) болатын кейбір объектілері тасымалдау шарты бойынша Грузия темір жолдары (бұдан әрі – «ГТЖ») алдында Georgian Transit Ltd (бұдан әрі – «GT Ltd») міндеттерін қамтамасыз етуде кепілгер болған ТВС Банктің пайдасына қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынды.

БМТ бұл мәміледе кепілгер ретінде әрекет етеді. Кепілдіктің ең жоғарғы сомасы 10.000 мың АҚШ доллары (3.354.600 мың теңгеге баламалы). GT Ltd 4 миллион тонна көлемінде ең төменгі талап етілетін ауыстырып тиеу жылдық көлемін ГТЖ-ға қамтамасыз етуі тиіс, оның 2 миллион тоннасын ВТЛ тобы ауыстырып тиеуі қажет.

Ақырында ГТЖ GT Ltd ауыстырып құюдың ең төменгі қажетті жылдық мөлшерін 3,2 миллион тоннаға дейін түсірді, оның ішінде ВТЛ – 2,5 миллион тоннаға. Жылдық кезеңнің ішінде ауыстырып құюдың жалпы мөлшері орындалды және тараптардың міндеттерді орындамау бойынша наразылығы жоқ, тиісінше, 2016 жылғы 31 желтоқсанда банк кепілдемесі ұзартылмады, активтер кепілден шығарылды.

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

31. ЫҚТИМАЛ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

БТК активтерінің экспроприациясы

ВТЛ мен Грузия Үкіметінің арасындағы БТК-ны сенімгерлікпен басқару туралы келісімге сәйкес, егер БТК қатарынан 2 жыл бойы ауыстырып құюдың жылына 4 миллион тонна ең аз көлемі бойынша өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, Грузия Үкіметінің БТК активтерін экспроприациялауға құқығы бар. 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша БТК арқылы ауыстырып құюдың нақты көлемдері 6,9 миллион тоннаны (2015 жылғы 31 желтоқсанға: 6,5 миллион тонна) құрағандықтан, Топ басшылығы БТК Грузия Үкіметінің тарапынан мемлекеттік экспроприациялау қаупіне ұшыраған жоқ деп есептейді.

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелері құрамына саудалық және өзге де несиелік берешектер кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары ең бастысы Топтың шаруашылық қызметін қаржыландыруға қолданылады. Топтың тікелей шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын сауда дебиторлық берешегі, ақша мен ақша баламалары бар.

Топ нарық тәуекеліне бейім, ол несиелік тәуекелден, валюталық тәуекелден және өтімділік тәуекелден тұрады.

Топ басшылары шолу жасайды және осы тәуекелдерді басқару үшін қабылданатын келесі шараларды бекітеді.

Несиелік тәуекел

Топ мәмілелерді тек белгілі және несиені өтеуге қабілетті тараптармен жасайды. Топ саясатына сәйкес, коммерциялық несие шартына қарай сауда операцияларын жасауды қалайтын барлық клиент, несиелік тексеру рәсімінен өтуге жатады. Сондай-ақ, топқа берешекті қайтармау тәуекелін төмендетуде сенімділікті қамтамасыз ету үшін осындай сатып алушының дебиторлық берешегі үздіксіз мониторингке жатады. Тәуекелдің ең жоғары мөлшері дебиторлық берешектің теңгерімдік құны болады. Топта несиелік тәуекелдің маңызды шоғырлануы жоқ.

Топ салымдарды қазақстандық және шетелдік банктерде орналастырады (7 және 8-ескертпелер). Топ басшылығы төтенше несиелік тәуекелдерді болдырмау мақсатында осы банктердің несие рейтингін мерзімді қарастырады. Топ басшылығы жақындағы халықаралық несиелік дағдарыс пен одан кейін болған банктердің несиелік рейтингілерінің өзгерістері төтенше несиелік тәуекелге негіз болмайды деп есептейді. Тиісінше, банк салымдары бойынша құнсыздануға қор талап етілмейді.

Келесі кестеде «Moody's», «Fitch Ratings» және «Standard&Poors» агентігінің несие рейтингін қолдана отыра есепті күнге банк салымдары мен ақша қаражаттары бойынша сомалар көрсетілген:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2016 жыл	2015 жыл
		2016 жыл	2015 жыл		
Банктер					
«Қазақстанның Халық Банк» АҚ	Қазақстан	BB+/Тұрақты	BB+/Жағымсыз	77.756.612	47.532.496
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Қазақстан	BB+/Тұрақты	BB+/Жағымсыз	5.070.824	6.897.362
Hellenic Bank	Грузия	Saa2	B-/Тұрақты	3.614.530	4.943.702
«Altyn Bank» АҚ	Қазақстан	BB/Жағымды	–	1.829.416	–
Halyk Bank of Georgia	Грузия	BB-/Тұрақты	BB-/Тұрақты	648.249	1.257.397
TBC Bank	Грузия	Ba3	BB-/Тұрақты	127.650	75.023
Bank of Georgia	Грузия	B1/Тұрақты	B-/Тұрақты	101.320	102.180
«ГазБанк» ЖАҚ	Ресей	B3	B3/Тұрақты	3.268	30
«Қазкоммерцбанк» АҚ	Қазақстан	ССС/Тұрақты	B-/Жағымсыз	56	30
«ЦеснаБанк» АҚ	Қазақстан	B/Тұрақты	B+/Тұрақты	10	3.408.853
«Delta bank» АҚ	Қазақстан	ССС+	B/Тұрақты	–	3.104.623
Basis Bank	Грузия	–	B-/Тұрақты	–	29.194
Cartu Bank	Грузия	–	B-/Тұрақты	–	679
НБК Банк	Ресей	BB/Тұрақты	BB+/Жағымсыз	–	495
«Сбербанк России» ААҚ	Ресей	Ba3/Жағымсыз	BB+/Жағымсыз	–	73
«RBS Банк Казтоахстан» АҚ	Қазақстан	–	A3/Жағымды	–	58
Жиыны				89.151.935	67.352.195

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Өтімділік тәуекел

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Топ ақшалай қаражаттарының тапшылық тәуекеліне бақылау жасайды. Осы құралдың көмегі арқылы қаржылық инвестициямен және қаржы активтерімен байланысты төлем мерзімі (мысалы, дебиторлық берешек, басқа да қаржы активтері), сондай-ақ операциялық қызметтен болатын болжамды ақша ағындары талданады.

Келесі кестеде 2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзіміне қарай шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы ақпарат берілген.

Мың теңгемен	Сұраныс бойынша	<1 жыл	1 жылдан 2 жылға дейін	2 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798
Жиыны	–	15.370.051	7.877	492	6.378	15.384.798
2015 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және өзге де кредиторлық берешектер	–	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897
Жиыны	–	16.616.457	1.951	31.572	4.917	16.654.897

Валюталық тәуекелдік

Валюталық тәуекелдікке ұшырайтын, шетел валютасымен берілген активтер мен міндеттемелердің жалпы сомасы төменгі кестеде берілген.

Мың теңгемен	АҚШ Доллары	Ресей рублі	Еуро	Өзге валюталар	Жиыны
2016 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	31.738.097	14.706	59.992	589.923	32.402.718
Міндеттемелер	1.714.667	101.655	20.135	699.576	2.536.033
2015 жылғы 31 желтоқсанға					
Активтер	53.522.360	6.655	172.111	474.580	54.175.706
Міндеттемелер	1.957.107	49.778	31.332	302.809	2.341.026

Топтың операцияларымен байланысты валюталық тәуекелдерді төмендетуге ықпал ететін ресми құралдары жоқ. Топта шетел валютасында жасалатын мәмілелермен байланысты тәуекелдер бар. Ондай тәуекелдер АҚШ долларында болатын кіріске байланысты пайда болады.

Келесі кестеде Топтың салық салынғанға дейінгі табысының (активтер мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) өзге көрсеткіштердің тұрақтылығы жағдайында АҚШ доллары мен ресей рублі айырбас бағамының мүмкін өзгерістеріне сезімталдығы көрсетілген. Топтың меншік капиталына әсері мардымсыз.

Мың теңгемен	Валюта айырбас бағамының өсуі/төмендеуі	Салық салуға дейінгі табысқа әсері
2016 жыл		
АҚШ доллары	+13,00%	3.903.046
	-13,00%	(3.903.046)
Ресей рублі	+23,00%	(19.998)
	-19,00%	16.520
2015 жыл		
АҚШ доллары	+60,00%	30.939.152
	-20,00%	(10.313.051)
Ресей рублі	+40,00%	(17.249)
	-29,00%	12.506

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА (жалғасы)

32. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**Капиталды басқару**

Капиталды басқаруға байланысты Топтың негізгі мақсаты тұрақты несие төлеу қабілетін қамтамасыз ету және Топ қызметін жүргізу үшін капиталдың барабар деңгейі мен акционердің пайдасын барынша көбейту. Топ капиталдың құрылымын басқарады және экономикалық жағдайдың өзгеруіне сәйкес оны өзгертеді. Топ капитал құрылымын сақтау немесе өзгерту мақсатында дивидендтерді төлеу мөлшерін реттей алады, акционерге капиталды қайтара алады немесе жаңа акцияларды шығара алады.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталатын жылдарда объектілерде, саясатта және капиталды басқару үдерістерінде өзгерістер болған емес.

2016 және 2015 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың айтарлықтай берешек сомасы болған жоқ. Есепті күнге Топтың ақша қаражатының берешегінен асатын елеулі сомасы бар.

Қаржы құралдарының әділ құны

Ақшалай қаражаттардың, банктердегі депозиттердің, сауда және өзге де дебиторлық берешектің, сауда және өзге де кредиторлық берешектердің және басқа да қаржылық міндеттемелердің теңгерімдік құны қаржы құралдары дерегінің қысқа мерзімді болғанына орай олардың әділ құнына шамамен тең.

33. ЕСЕП БЕРУ КҮНІНЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2017 жылдың 15 ақпанында БМТ атына талап-арыз түсті, сол арызға сәйкес, талапкер соттан БМТ-ны қызмет қорсету келісім-шартына отырғызуын, сондай-ақ талапкерге 2.500 АҚШ долларның көлемінде зиянды өтеуін (833.225 мың теңгеге баламалы) және 2016 жылдың 1 желтоқсаннан бастап сот шешімін орындағанға дейін, ай-сайын 280 мың АҚШ долларының көлемінде (93.321 мың теңгеге баламалы) төлеуін талап етуде